

REISVERSLAG
KNNV-REIS
NAAR
ZUID-AFRIKA

6 – 27 AUGUSTUS
2005

REISGEGEVENS:

Reisleiding:

Jopie Siskens

Vervoer:

Vliegtuig van Schiphol naar Zuid-Afrika
20-persoons bestelbus in Zuid-Afrika,
gereden door Martin tot 22 augustus en
daarna door Tony

Reisroute & Verblijf:

Zie kaart op blz. 4 en overzicht op blz. 5

Redactie en samenstelling reisverslag:

Erik Eggenkamp

Foto's: Erik Eggenkamp, tenzij anders
vermeld bij de foto's

Deelnemers:

Ietje Boukema
Theo Doornebosch
Henk Dries
Marigold Dijkstra
Erik Eggenkamp
Margriet Everaars-Maan

Iescha Hofkes
Otto Hofkes
Suus Houtman-van der Meulen
Carla Meijer
Ben van Muyen
Hans Pfeiffer
Martha Pfeiffer
Anton Schokker
Tet Tichelaar
Rolf van der Vlist

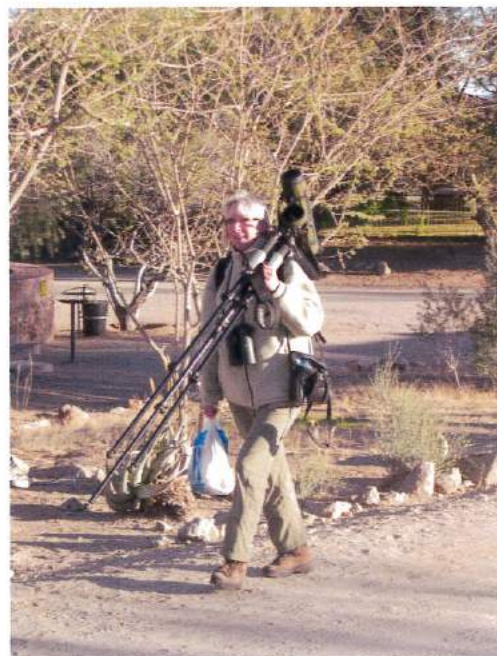
Ons busje van Windward Charters

Foto's op front: linksboven: Bokmakierieklauwier (Bokmakierie; *Telophorus zeylonus*); rechtsboven: Augrabies Rotshagedis (Augrabied Flat Lizard; *Platysaurus broadleyi*); linksonder: Suikerbossie (*Hyobanche sanguinea*; foto Margriet Everaars-Maans); rechtsonder: Cheetah (Jagluiperd; *Acinonyx jubatus*).

Onze groep op het meest zuidelijke punt tijdens onze reis (van links naar rechts): Henk Dries, Margriet Maan, Suus Houtman, Anton Schokker, Rolf van der Vlist, Marigold Dijkstra, Otto Hofkes, Iescha Hofkes, Ietje Boukema, Theo Doornebosch, Jopie Siskens, Martha Pfeiffer, Hans Pfeiffer, Erik Eggenkamp en Tet Tichelaar (foto Ben van Muyen).

En vooral niet te vergeten, met dank voor onder meer de hieronder weergegeven bijzondere verdiensten, Ben van Muyen (linksonder) en Carla Meijer (rechtsonder).

INHOUDSOPGAVE REISVERSLAG:

	Pag
Kaart reisroute in Zuid-Afrika	5
Overzicht overnachtingsplaatsen in Zuid-Afrika	6

DAGVERSLAGEN

6 augustus 2005	Schiphol > Cape Town Airport > Paarl	7
7 augustus 2005	Paarl > Worcester > Paarl	7
8 augustus 2005	Paarl > Piketberg > Clanwilliam	8
9 augustus 2005	Clanwilliam > Cederberge > Clanwilliam	9
10 augustus 2005	Clanwilliam > Nieuwoudtville Wild Flower Reserve > Akkerendam Reserve > Calvinia	10

Impressies van het eerste kwart van de reis (6-11 augustus)

11 augustus 2005	Calvinia > Brandvlei	13
12 augustus 2005	Brandvlei > Keimoes > Upington	14
13 augustus 2005	Upington > Kgalagadi Transfrontier Park: Auob-vallei	14
14 augustus 2005	Kgalagadi Transfrontier Part: Nossob-vallei	17
15 augustus 2005	Kgalagadi Transfrontier Park: Auob-vallei	18
16 augustus 2005	Kgalagadi Transfrontier Park > Augrabies Falls National Park	19

Impressies van het tweede kwart van de reis (12-16 augustus)

17 augustus 2005	Augrabies Falls National Park > Pofadder > Goegap National Park & Hester Malan Tuinen > Kamieskroon	23
18 augustus 2005	Kamieskroon > Skildpad National Park > Kamiesberge > Kamieskroon	24
19 augustus 2005	Kamieskroon > Vanrhynsdorp > Bird Island > Lamberts Bay	25
20 augustus 2005	Lamberts Bay > Elandsbaai/Verlorenvlei > Rocher Pan > Veld-drift > Saldanha	26
21 augustus 2005	Saldanha > West Coast National Park > Cape Town/Constantia	26

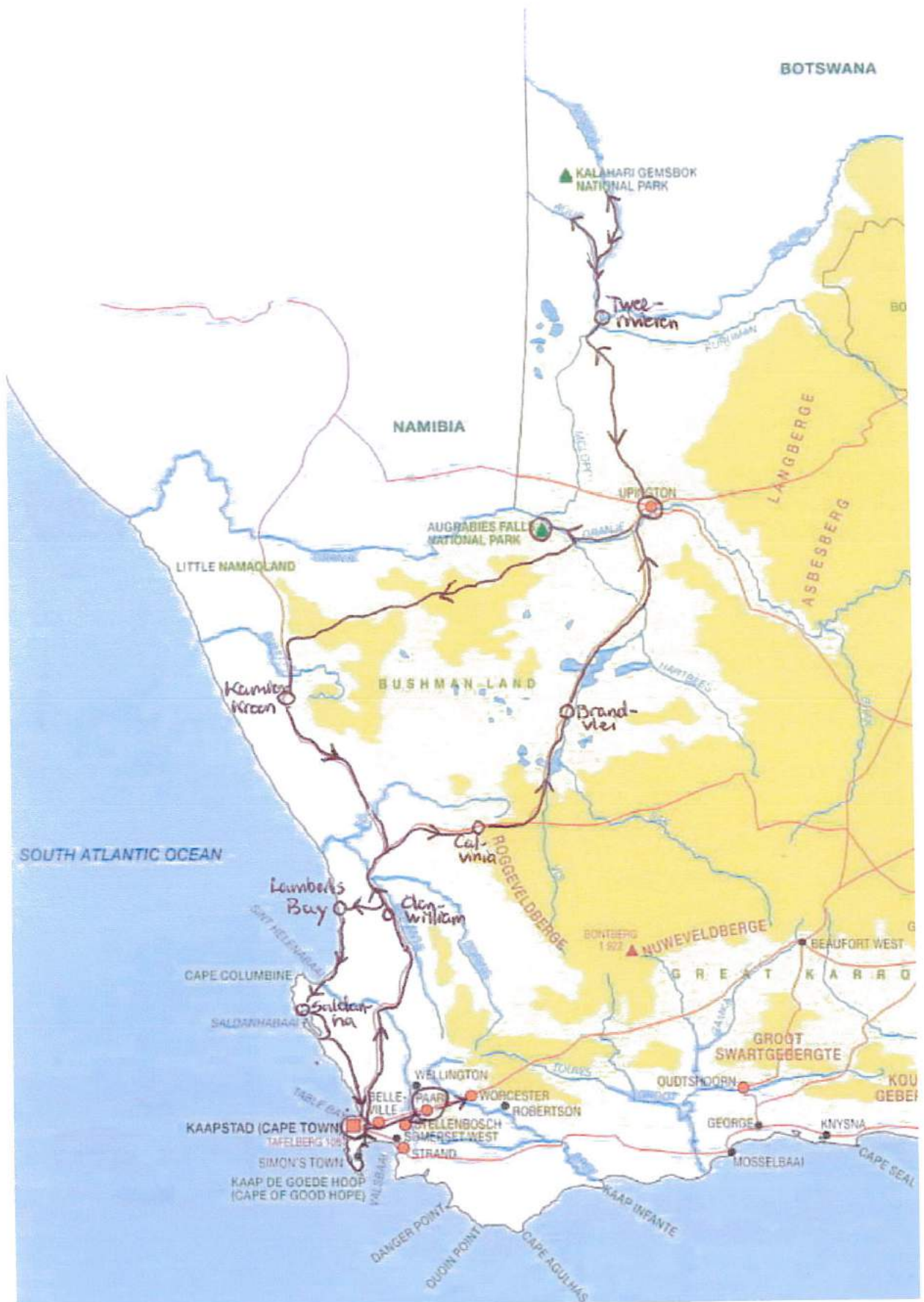
Impressies van het derde kwart van de reis (17-21 augustus)

22 augustus 2005	Constantia > Cape Town City v.v.	29
23 augustus 2005	Constantia > Cape of Good Hope National Park > Kommetjie > Constantia	30
24 augustus 2005	Constantia > Simonstown > Pelagische trip > Constantia	31
	Constantia > The Boulders > Kirstenbosch > Constantia	33
25 augustus 2005	Constantia > Kirstenbosch/Table Mountain > Rondevlei > Constantia	34
26 augustus 2005	Constantia > Waterfront/Kirstenbosch > Cape Town Airport	36

Impressies van het laatste kwart van de reis (22-26 augustus)

BIJLAGEN (los bijgevoegd)

ONZE REISROUTE IN ZUID-AFRIKA

ONZE OVERNACHTINGSPLAATSEN IN ZUID-AFRIKA

Picardie Guest House (Paarl)
6-8 augustus

Clanwilliam Municipal Dam
Resort
8-10 augustus

Hantam House (Calvinia)
10/11 augustus

Brandvlei Hotel
11/12 augustus

Habitat Guesthouse (Upington)
12/13 augustus

Twee Rivieren
(Kgalagadi Transfrontier Park)
13-16 augustus

Augrabies Falls National Park
16/17 augustus

Hotel Kamieskroon
17-19 augustus

Sir Lambert's Guesthouse
(Lambert's Bay)
19-20 augustus

PROTEA HOTELS

Protea Hotel Saldanha
20-21 augustus

Houtkapperspoort

(Kaapstad)
21-26 augustus

DAGVERSLAGEN

6 augustus 2005
Schiphol > Cape Town Airport > Paarl

Op 6 augustus arriveren de deelnemers 's morgens op tijd op Schiphol. De stemming is goed. Er wordt achtergrondinformatie over de te bezoeken gebieden uitgereikt, evenals de vogellijst die Erik heeft samengesteld voor de registratie van de waarnemingen. Allemaal leesvoer voor de lange, rechtstreekse dagvlucht naar Kaapstad die 11½ uur zal duren. De stoelen zijn tevoren gereserveerd en na wat onderling ruilen volgt een ontspannen vlucht.

Als we om circa 22 uur in Kaapstad aankomen, wacht onze chauffeur Martin ons op met bus, aanhang en aanhanger. Binnen een uur komen we aan bij de Picardie Guest Farm in Paarl waar we de komende twee nachten zullen verblijven. Het is donker, regenachtig en koud, maar de ontvangst is hartelijk en warm: thee, koffie en versnaperingen staan klaar in de verwarmde schuur. Na de kamerindeling lopen groepjes met zaklantaarn achter de baas en bazin aan, onwetend in welke prachtige omgeving we de eerste nacht van dit nieuwe avontuur ingaan.

Jopie Siskens

7 augustus 2005
Paarl > Worcester > Paarl

Na een betrekkelijk korte nacht om half negen een heerlijk ontbijt in de schuur die als eetgelegenheden was ingericht. De Picardie Guest Farm bleek te liggen op het terrein van een wijnboer en grensde aan een rivier. Enkele kamers lagen bij het water en de vroege vogels onder ons hadden zich vanaf het eerste daglicht al vergaapt aan de bijzondere Zuid-Afrikaanse vogels. Op het eilandje in de vijver viel de Afrikaanse Slangenhalsvogel (Slangehalsvoël/ African Darter; *Anhinga rufa*) op, verderop in de rivier de Afrikaanse Aalscholver (Witborsduiker/White-breasted Cormorant; *Phalacrocorax lucidus*) en de Kaapse Aalscholver (Trekduiker/Cape Cormorant; *Phalacrocorax capensis*), diverse reigersoorten, Hartlaubs Meeuwen (Hartlaubse Meeu/Hartlaub's Gull; *Larus hartlaubii*). Er waren Kaapse Kwikstaarten (Gewone Kwikkie/Cape Wagtail; *Motacilla capensis*) op het terrein, de Hadede Ibis (Hadede; *Bostrychia hagedash*) had zich laten zien, de Malachiet IJsvogel (Kuifkopvisvanger/ Malachiete Kingfisher; *Alcedo cristata*) was gezien. Het was koud en regenachtig, bepaald geen uitnodigend weer, maar de omgeving inspireerde genoeg om op pad te gaan. De ochtendexcursie ging naar het Paarl Mountain Nature Reserve. De Paarl Mountain torent hoog uit boven het plaatsje uit. De granieten rotsen glinsteren prachtig bij zonnig weer. Dit plaatje moesten wij helaas missen. De weg naar boven voerde vrijwel langs het Afrikaans Taalmonument, een bijzondere creatie van een rij zuilen waarvan de hoogste als een naald hoog boven de stad uitrijst. Het Monument is gesticht ter herinnering aan de erkenning van het Afrikaans als één van de nationale talen. Er omheen is een park aangelegd, waar weer nieuwe vogels, planten en struiken werden ontdekt, onder andere de Kaapse Frankolijn (Kaapse Fisant/Cape Francolin; *Pternistes capensis*), de Kaapse Bulbuul (Kaapse Tiptol/Cape Bulbus; *Pycnonotus capensis*), de Kaapse Lijster (Olyflyster/Olive Thrush; *Turdus olivaceus*) en de Klauwiervliegenvanger (Fiskaalvlieëvanger/Fiscal Flycatcher; *Sigelus silens*). De fijnbosvegetatie zouden we vooral tijdens de volgende excursie waarnemen in de 'wildflower garden' van het natuurreservaat op de Paarlberg. Ingepakt in regenkleding en met paraplu's in de ene hand en digitaaltes en kijkers in de andere, hebben we kennis gemaakt met de uitbundig bloeiende fijnbosplanten. In een schuilhuisje waren de (echte) Protea's die in de tuin bloeiden, op naam gebracht. We zou-

den later op onze reis nog op diverse plaatsen, bij mooier weer, de prachtige planten opnieuw zien. De vogellijst breidde zich almaar uit, maar de frustratiebestendigheid van de vogelfotografen onder ons werd op de proef gesteld!

Als verzopen katten de bus in, beslagen ruiten en over een glibberige bergweg terug naar Paarl om geld te pinnen en ons op te warmen bij de versnaperingen in een lunchroom. Een enkele slimmerd had reeds een boekwinkel ontdekt met prachtige natuurboeken.

Terwijl de lucht een beetje leek op te klaren op weg gegaan naar de Karoo Botanische Tuin in Worcester, zo'n zestig kilometer oostwaards. Helaas eerder geen antwoord gekregen op mijn verzoek om een rondleiding. Ook de laatste telefonische poging had geen succes. Dus werd het een zelfontdekkingstocht door de tuin die is samengesteld uit verschillende biotopen van Zuid-Afrika met de daar voorkomende planten. Het bleek een mooie voorproef van de gebieden die we later zouden bezoeken. De boekwinkel was aardig voorzien van plantenboeken die op grote schaal werden aangeschaft. De zelfstudie van de plantenskundigen onder ons was begonnen. De vogelaars waren met Erik en Ben op stap. Het was droog met af en toe regen en genoeg mogelijkheden om de veelvoorkomende soorten te fotograferen. De Kleine Kraaghoeningzuiger (Klein-Rooibandsuikerbekkie; Southern (Lesser) Double-Collared Sunbird; *Cinnyris chalybeus*) liet zich goed horen en zien, veel Fiskaalklauwieren (Fiskaallaksman/ Common Fiscal Shrike; *Lanius collaris*), en er werd een bijzondere koekoek gezien: de Klaas' Koekoek (Meitjie/Klaas's Cuckoo; *Chrysococcyx klaas*.)

Ondanks het slechte weer gingen we met een voldaan gevoel terug naar Paarl voor de warme maaltijd met heerlijke wijn uit eigen tuin. Dit belooft veel.

Jopie Siskens

8 augustus 2005 Paarl > Piketberg > Clanwilliam
--

Het regent nog als we rond 7 uur opstaan, nog voor het ontbijt staat Erik natuurlijk al buiten om vogels te kijken en te fotograferen want de eerste dagen zijn ze allemaal nieuw. En al snel word ik geroepen want de Afrikaanse Reuzenijsvogel (Reuse Visvanger/Giant Kingfisher; *Megaceryla maximus*) laat zich zien. Daarna lopen we een rondje langs de vijver met uitzicht over wat wijnvelden en een mooi wit huis. We zien in een grote boom een paar eekhoorns en bijna de vijver rond links twee rijen huisjes waar volgens ons de bedienden wonen en wat ons erg klein lijkt (slavenhuisjes?).

Tijdens het mooi geserveerde ontbijt met eetbare bloem in de koude ontbijtzaal, waar het werd verwarmd met de Kaapse terraskachels, werd Martha tijdens ons ontbijt door de eigenaresse gemasseerd om zo snel mogelijk van haar migraine af te komen. Dat is nog eens zorgen voor je gasten. Na het ontbijt, voordat we echt op weg gingen eerst naar de boekwinkel want er moesten boeken gekocht worden. Dan richting Clanwilliam met als eerste stop de Paarl Bird Sanctuary waar we genieten in het zonnetje van de vogels, waaronder de Afrikaanse Lepelaar (Lepelaar/African Spoonbill; *Platalea alba*) en vele andere, maar waar we ook werden geconfronteerd met een township en dat is wel even schrikken.

Als we weer verder gaan en toch weer een klein buitje hebben gehad, zien we rechts vanuit de bus een troep Grenadierwevers (Rooivink/Southern Red Bishop; *Euplectes orix*); dat is wederom genieten. Er wordt gestopt om te tanken, wat voor de meesten van ons de gelegenheid biedt om een lekker kopje koffie te drinken en waar weer anderen naar de vogels blijven kijken.

We vervolgen onze weg, die ons over de Piekenars Kloof voert (519 m hoog) en voor we de pass over zijn zien we de eerste Springbokken (*Antidorcas marsupialis*). Bijna op de top stappen we even uit en genieten van het uitzicht, de vogels en de bloemen. We vervolgen onze

reis en plotseling zien we de eerste Kaapse Bavianen (Chacma Baboon; *Papio hamadryas ursinus*) die in het Zuidafrikaans "Bobbejaan" worden genoemd.

In Clanwilliam slapen we met vier personen in een huisje in het Municipal Dam Resort. Bij ons huisje staat een boom met ongeveer 40 nestjes van de Kaapse Weervogel (Cape Weaver; *Ploceus capensis*). Aan enkele nestjes wordt gebouwd en dan zie je pas hoe snel dat gaat en hoe ingenieus het is. We hebben nog enkele uren de tijd voor we het diner, dus gaan we wandelen. We komen terecht bij de veldbloementuin Ramskop waar we morgen heen gaan, maar waar we nu ook alvast naar binnengaan. De voorjaarsbloemen sluiten zich al bijna zo aan het eind van de dag, maar het ziet er toch al spectaculair uit. Dan horen en zien we onze eerste Bokmakierie (*Telophorus zeylonus*), ook de Emeraldhoningzuiger (Jangroentjie/Malachite Sunbird; *Nectarinia famosa*) en de Kleine Kraaghoningzuiger (Klein-Rooibandsuikerbekkie; Southern (Lesser) Double-Collorad Sunbird; *Cinnyris chalybeus*). Dat wordt morgen, als we geluk hebben en de zon schijnt, genieten natuurlijk. Want deze tuin is prachtig, net als het uitzicht.

We verzamelen ons weer om op weg te gaan naar het dorp zelf om bij hotel Strassberger te gaan dineren. Ook op deze tweede dag proeven we dat de Zuid-Afrikaanse keuken ons goed smaakt.

Terug in het resort douchen we om beurten en gaan naar bed en hopen dat het de volgende morgen niet zo koud zal zijn in het huisje. Het was weer een heerlijke mooie volle dag met een hoog genietgehalte.

Carla Meijer

9 augustus 2005 Clanwilliam > Cedergebergte > Clanwilliam
--

Het is vandaag negen augustus, internationale "Vrouwendag." In 1994 hebben de vrouwen dezelfde rechten gekregen als de man. Omdat het een feestdag is werd er niet gewerkt; door dit feit konden we niet een rooibosplantage bezoeken.

Bij ons huisje, dat de naam Gousblom had, zaten in een boom veel weervogels: het was een lust om daar naar te kijken hoe deze vogeltjes hun nestjes aan het weven waren. Dichtbij de huisjes was een heel mooi park, "Ramskop veldblomtuin" genaamd. Door deze tuin hebben we een prachtige wandeling gemaakt. Het was heerlijk weer. Mooie bloemen, schitterende vogeltjes met allerlei gekleurde veren. En dan gewoon zittend op een steen genieten van het uitzicht over de "Olifantsrivier".

's Middag rijden we over een hobbelige weg van rood zand; ondertussen zien we bavianen. Bij de begraafplaats van Louis Leipoldt stappen we uit en lopen een stukje, op de rotsen zien we een Kaapse Klipdas (Klipdassie/Rock Hyrax; *Procavia capensis*). Wat mij opviel was dat er heel veel gifgroene kevertjes op de bloemen zaten. In deze dorre wildernis stond zomaar een bloeiende Aloë. Ook zagen we daar een schildpad lopen, verder op in het zand stond een soort gentiaan te bloeien. De rit gaat weer verder naar een camping, "Kliphuis". We moeten over een bruggetje. Op een grote steen staat dat de brug in 1951 is gemaakt. Dan horen we een raar geluid, een soort gebrul; ik kan dit geluid niet thuis brengen, maar dat duurt niet lang want dan zien we de bavianen (Kaapse Bobbejaan/Chacma Baboon; *Papio hamadryas ursinus*) al op de rotsen zitten in alle soorten en maten. Terwijl we dit aanschouwen ruist het water op de achtergrond. Als we terug lopen ontdekt Erik nog een salamander.

Tet Tichelaar

Al om half zeven werd ik wakker. Dat heb je als je een uur eerder dan gebruikelijk (in Oostvoorne) in bed duikt. Na een douche kwam de vraag op hoe goed het water was. Met een fles vol liep ik naar het raam om de helderheid te bekijken. Daarbij herinnerde ik mij ineens de Kaapkopkiedief (Kaalwangvalk/African Harrier-hawk/Gymnogene; *Polyboroides typus*) van Jopie. Helaas was hij niet te zien, evenmin als de Jackhalsbuiser (Rooiborsjakkalsvoël/Jackal Buzzard; *Buteo rufofuscus*). Op een licht chaotische manier werd de bagage reisgereed gemaakt. Ruim op tijd kwam ik bij de bus, waar Marigold drie-voudige pakkerds in ontvangst nam vanwege haar verjaardag. Op naar de SPAR, want "kopen bij de Spar is sparen bij de koop". Wat voor de lunch werd gekocht, volgt verderop. Zoals al standaard was, ontbeten we in Clanwilliam, waar het vullen van je thee- of koffiekopje veel tijd kost; de kwaliteit en kwantiteit van wat verder ter tafel komt, zijn er echter goed.

Na tafel hoorde ik dat het aantal waargenomen vogelsoorten al op honderd stond. Wat wil je ook met Erik als hoofd-waarnemer, onvermoeibaar werkend met telescoop, verrekijker, vogelgids en opschrijfboekje, en als ik schrijf 'onvermoeibaar', dan bedoel ik dus "onvermoeibaar"; de toeschouwers werden er misschien wel vermoeid van. De vlinders wilden hierbij vergeleken nog niet op gang komen; van vier waargenomen soorten waren er pas twee op naam gebracht. Ook de zoogdieren waren met vier soorten nog niet erg uit de verf gekomen, en dan was de Grijze Eekhoorn (Grey Squirrel; *Sciurus carolinensis*) ook nog een, weliswaar rond 1900, geïmporteerde soort.

Overigens startte de dag zonnig en fris. Mijn portemonnaie begon al aardig leeg te raken, dus op naar een bank. Triest genoeg vertelde de muur mij dat mijn pinkkaartje niet verwerkt kon worden: "Ga maar binnen in de bank!". Met gesloten toegangsdeuren was dat moeilijk. Dus met de moed der wanhoop probeerde ik het nogmaals en hoera! nu deed hij het wel; goeie muur toch!

Om kwart over negen begon dan toch de grote trek naar Calvinia, die over Klawer, Vanrhijnsdorp en zijn Pas en over Nieuwoudtville zou voeren. Clanwilliam ligt in een dal. Net onderweg op een wat grotere hoogte viel het op dat nevel en rook in dat dal bleef hangen; we gingen superzuivere lucht tegemoet. Landbouw domineerde in het eerste deel van de reis het beeld met lange verrijdbare sproeiinstallaties, die op een na niet in bedrijf waren. We passeerden telkens grote of kleine(re) stuwmeren en over kilometers een ca. twee meter breed kanaal, 'n open waterleiding voor de landbouw kronkelend langs de helling van de heuvels. Het moet een fiks landmeterskarwei geweest zijn om het verval zo te maken, dat het water stroomde zonder plaatselijke overstroming.

We reden door een landschap met veel variatie: bergruggen met wolken bedekt, open vlakten soms met schapen, kloven beken en prachtige vergezichten, stuwmeertjes, dan weer fijnbos, onafzienbaar niets. Bij een riviertje, de Wiedou, werd om tegen half elf gestopt voor en plas-pauze, die uitliep op een half uur omdat er zoveel te zien was aan planten en vogels, o.a. een Kaapse Mees (Piet-tjou-tjougrysmees/Southern Grey Tit; *Parus afer*).

Inmiddels was het weer helemaal onbewolkt. Het landschap werd schraal en dor, enkele Struisvogels (Volstruis/Ostrich; *Struthio camelus*) lieten zich zien en ook waren er termietenheuveltjes. Een Zwarte Kiedief (Witkruisvleivalk/Black Harrier; *Circus maurus*) veroorzaakte enig opzien. Een volgende korte pauze vond plaats op de oprit van de Vanrhijnsdorp Pas; een wijds uitzicht over een laagvlakte en een kleine plek met veel bloemen maakten het de moeite waard. Even verder passeerden we pas-hoogte op 810 meter ongemerkt, want daarop volgde een hoogvlakte. Bij Nieuwoudtville verlieten we de hoofdweg voor de lunch in het Nieuwoudtville's Wild Flower Reserve. Een grote zwart met rode sprinkhaan trok veel bekijks, als eerste van een gevarieerd dierenleven: zoogdieren (Klipdassie; *Procavia capensis*, Gele Mangoeste/Witkwasmuishond/Yellow Mongoose; *Cynictus penicillata*), vlinders (Bontrok

Impressies van het eerste kwart van de reis (6-11 augustus)

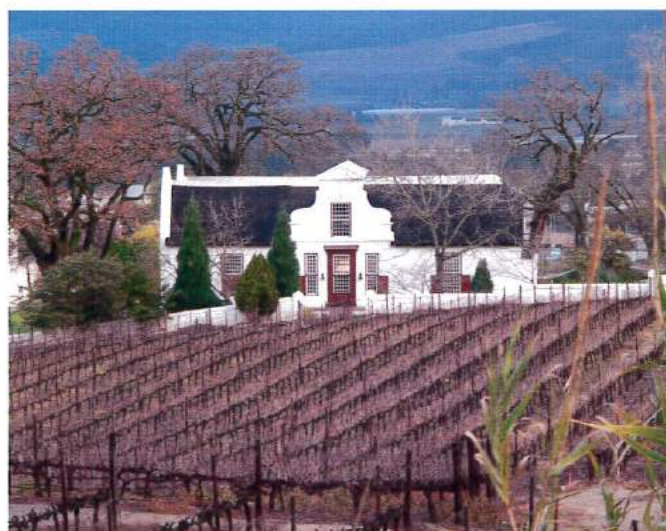
Zuidelijke Rotsagame (*Agama atra*) ↑

↖ Kaapse Wever (*Ploceus capensis*) (foto Jopie Siskens)

← Slangenhalsvogel (*Anhinga rufa*)

↙ Wijnbouwhuis te Paarl

Avondbloem (Aandblom; *Babiana sp.*) (foto Margriet Everaars-Maan) ↓

Kaapse Baviaan (*Papio hamadryas ursinus*) ↑

Bushman-art ↓

Smidsplevier (*Vanellus armatus*) ↓

Gele Mangoeste (*Witkwasmuishond*; *Cynictus penicillatus*)

kie, Luserne skoenlapper), hagedissen (Zuidelijke Rotsagame man & vrouw; Southern Rock Agame; *Agama atra*), vogels (Bergtapuit/Bergwagter/Mountain Wheatear; *Oenanthe monticola*). Van het plantenleven durf ik geen voorbeeld te geven, er werd in ieder geval ook veel aandacht aan besteed. Om 13.50 uur vertrokken we weer, verzadigd met sandwiches uit plastic wegwerpverpakking, en dat in een natuurgebied. Uiteraard werd dat wegwerpen uitgesteld tot geschiktere tijden en plaatsen.

Tot Calvinia waren de meest opwindende waarnemingen: windmolens, schapen, erica in bloei, oranje korstmos op steen en tafelbergen op afstand. Erik liet dan ook zijn vogeltjes fluiten. Tenslotte toch nog een vermeldenswaardige gebeurtenis na de lunch; vlak voor Calvinia werden we aangehouden door acht ambtenaren in uniform, waarvan er één in drie minuten ons busje aan de buitenkant inspecteerde op ik weet niet wat. Toen hieraan geen vervolg gegeven werd, reden we verder naar het Akkerdam Natural Reserve bij de Hantamberg. Achter de dam was nauwelijks water, waarop toch nog wat eenden en een Knobbelmeerkoet (Bleshoender/Red-knobbed Coot; *Fulica cristata*) zwommen. Ook waren er kikkers en padden aanwezig, maar die ontsnapten aan determinatie.

Ons onderkomen voor de nacht was weer groots. Ik heb een inventaris proberen te maken, maar de lijst is te lang om hier weer te geven. Vermeld mag wel worden een portret van ((over)groot)vader met twee zoons.

Een paar doordouwers, waaronder ik!!, gingen nog even naar de rivier voor o.a. de Lelspreeuw (Lelspreeuw/Wattled Starling; *Creatophora cinerea*). Tenslotte werd deze bijzondere dag besloten in een rustiek restaurantje, dat al even ouderwets als gezellig aangekleed was als ons appartement, waarna we terugwandelden door de heldere koude nacht met sterren zichtbaar tot vlak boven de horizon.

Henk Dries

11 augustus 2005 Calvinia > Brandvlei
--

Het is koud als we opstaan, het heeft tot -3°C gevoren, er heeft zich een ijslaagje op de voorruit van de bus gevormd. Eerst de bagage inladen en dan naar het museumrestaurant voor een stevig ontbijt. Hier horen we van Henk, dat hij het de afgelopen nacht koud heeft gehad; hij had niet in de gaten, dat er een elektrische deken op bed lag. Na het ontbijt werd er de nodige proviand en postzegels ingeslagen.

Op weg naar Brandvlei werd hier en daar nog gestopt om naar plant en dier te kijken of voor een sanitaire noodstop voor, achter of naast de bus. De lunch vond plaats in ons volgende hotel; Brandvlei hotel.

Na de lunch begaven we ons naar een schapenboerderij. Met twee auto's maakten we een rondrit over een deel van de landerijen, groot 7000 ha; een droog en verdort gebied, waar ± 750 schapen en lammeren rondstruinen naar iets eetbaars. Vooral bij de drinkplaatsen liepen en zwommen enkele vogels, zoals de Kluut (Bontelsie/Pied Avocet; *Recurvirostra avosetta*), de Steltkluut (Rooipootelsie/Black-winged Stilt; *Himantopus himantopus*) en vlogen er Geelbuikkanaries (Geelkanarie/Yellow Canary; *Serinus flaviventris*). Van zoogdieren was soms een glimp op te vangen; een mangoeste of een hondachtige. Dieren zoals de Caracal (Rooikat; *Felis caracal*) zie je niet; deze worden afgeschoten omdat ze een bedreiging vormen voor de schapen.

Na afloop dronken we koffie of thee met gebak en koek bij de boerderij. Na terugkomst in het hotel, dineerden we.

Rolf van der Vlist

12 augustus 2005
Brandvlei > Keimoes > Upington

Onze overnachting in het "run-down" Brandvlei-hotel eindigt met een onverwachts hilarisch ontbijttafereel. Vrouwtje reenvogel, onze enig serveerster, probeert de individuele wensen van 17 "vreemde" gasten met potlood en papier te noteren en tegelijkertijd jus d'orange te schenken, cornflakes en pap te serveren, eieren te bakken of te koken, al dan niet met spek en worst, en koffie en thee te zetten. Ben kon dit op den duur niet langer aanzien en stooft zelf de keuken in om ons te voorzien van thee en toast zodat we toch om 9.20 uur konden vertrekken naar het noorden.

We stoppen snel bij de Holpad Brug en lopen naar de bedding van het bijna opgedroogde riviertje, de vogelaars turen naar de verschillende soorten leeuwerikken die hier zouden zijn maar ze laten zich niet zien. Enkele kilometers verder slaan we en landweggetje in en stoppen om hier rond te kijken. Waar is nou de Rode Woestijnleeuwerik (Rooileuwerik/Red Lark; *Certhilauda burra*)? Wel gehoord? ("Helaas niet", *Erik Eggenkamp*).

Terug in onze bus om nu kilometers te maken langs deze rechte tweebaansweg. Onder een strakke blauwe lucht reizen we nu door uitgestrekte, vlakke semi-desert. Een zee van bleke grassen en lage heestertjes, alleen onderbroken door een windmolentje bij een waterput of hoogspanningsmasten die tot ver in de verte op een rij staan. Deze palen zijn nu soms behangen met de enorme nesten van de Republikeinwever (Versamelvoël/Sociable Weaver; *Philetarius socius*), de berm is soms geel van de daisies en we zien leeuwerikken in het veld. Een lage heuvelrug komt in zicht en we stoppen hier bij Groot Vloer voor de middagpauze. Er is een keurig toilet, picnic tafels en de achterliggende rotsheuvel is een beschermd natuurgebied: wat willen we nog meer? Het is hier goed toeven, prachtige Kokerbomen, *Euphorbia*'s en andere planten, er vliegen veel insecten rond en de termieten zijn ijverig bouw materiaal aan het slepen. Ook voor de vogelaars een prima plek maar we moeten verder.

Bij Kenhardt gaan we van de R27 af om bij Keimoes met onze busje plus aanhangwagen de steil slingerende bergweg omhoog te nemen door de Terberg Natuurtuin. Bijna bij de top met zijn uitkijktoren zijn we toch gestopt, tot de opluchting van sommigen, en naar beneden gewandeld. Hoog boven de Oranje-rivier hebben we prachtig uitzichten over de vallei en de wijnbouwvelden. Tussen de kantige rotsblokken op de helling groeien er veel Aloës en kuidige heesters. Beneden bij het stroompje zijn de vogelaars volop bezig, aangestaarde door de zwarte bewoners die terugkeren van hun werk, blanke Afrikanen in autos stoppen voor een vriendelijk praatje.

Om 15.30 uur rijden we weg en stoppen pas in Upington, een moderne, welvarende stad en onze onderkomen, "Habitat Guest House", is super comfortabel en alles werkt!

Deze dag eindigt met een goede maaltijd in een rumoerig maar gezellig Steak House in het dichtbij gelegen winkelcentrum.

Marigold Dijkstra

13 augustus 2005
Upington > Kgalagadi Transfrontier Park: Auob-vallei

Zon, onbewolkt, maar buiten nog koud.

In het huisje is het door de verwarming niet koud. De wekker gaat om half zeven. We ontbijten in het huisje; alles staat daarvoor klaar in de koelkast: melk, sap, muesli, brood, kaas en jam. We kunnen niet alles op, de rest is reservevoer voor onderweg. Om 8 uur zijn we met bagage bij de bus en 10 minuten later rijden we al, met een gids van Kalahari Tours, die mee gaat naar Twee Rivieren, waar we een andere gids krijgen voor de komende dagen. Ook boxen met lunches gaan mee.

De weg naar het noorden is vrijwel recht, heuvel op heuvel af. Vrij eentonig en weinig verkeer. Eerst is het land heel vlak met dorre struikjes, waar de schapen en geiten toch goed van blijken te kunnen leven. Later zijn de struikjes wat groener en staat er blond gras tussen, het wordt wat heuvelachtiger. De telefoonpalen zijn regelmatig bedekt met grote wevernesten, soms zijn die ook in de bomen gebouwd.

Om 9.15 uur tijd voor een sanitaire stop. Daar blijkt een Afrikaanse Dwergvalk (Pygmy Falcon; *Polihierax semitorquatus*) op een wevernest te zitten, dat is een mooie bijkomstigheid. We zijn hier ongeveer 140 km van de grens met Botswana verwijderd. Onderweg wordt er natuurlijk van alles waargenomen: Fiskaalklauwier (Fiskaal-laksman/Common Fiscal Shrike; *Lanius collaris*), Maskerduiven (Namakwaduifie/Namaqua Dove; *Oena capensis*), Zuidelijke Geelsnaveltok (Geelbekneushoringvoël/Southern Yellow-billed Hornbill; *Tockus leucomelas*), Grondeekhoorns (Waaierstert-grondeekhoring/Ground Squirrel; *Xerus inauris*) en Springbokken (*Antidorcas marsupialis*). Er komt weer meer gras en we rijden steeds langs rasters. Hier en daar zien we schapen, Zwartdorpers, en koeien, vaak donkere. De boeren moeten hier 300 meter diep boren om water te krijgen.

Ineens zijn er meer bomen en graast er ook een paard. Na 10.00 uur zijn er plekken met gele bloemen in de berm. Links staat een rieten hut en even verder een aardig stenen huisje. Bij een kruising is een soort dorpje, meer een werkkamp, en zijn er wegwerkzaamheden. We slaan rechtsaf en het asfalt houdt op. Om 10.30 uur stoppen we bij Molopo Kalahari Lodge voor een koffiepauze. Er staan mooie, gele rondavels met rieten daken, er is een zwembadje en een mooie tuin. Het wemelt er van de vogels: Maskerwever (Swartkeelgeelvink/Southern Masked-weaver; *Ploceus velatus*) en Kaapse Wever (Cape Weaver; *Ploceus capensis*), Roodkopamadine (Rooikopvink/Red-headed Finch; *Amadina erythrocephala*), Roodschouderglansspreeuw (Kleinglansspreeuw/Cape Glossy Starling; *Lamprotornis nitens*) enz.

Om 11.00 uur rijden we verder, langs een San-dorpje met rieten pyramidevormige hutjes en een rekje met zelfgemaakte sieraden enz voor de verkoop. Het is nog ongeveer 60 km naar het Kgalagadi Transfrontier Park, de weg is stoffig en hobbelig. Korte stops voor waarnemingen zijn een welkome onderbreking. We zien o.a. Struisvogel (Volstruis/Ostrich; *Struthio camelus*), Fluweeldrongo (Mikstertbyvanger/Fork-tailed Drongo; *Dicrurus adsimilis*), Vorkstaartscharrelaar (Gewone Troupant/Lilac-breasted Roller; *Coracias caudatus*), Bleke Zanghavig (Bleeksingvalk/Southern Pale Chanting Goshawk; *Melierax canorus*), Zuid-Afrikaanse Boomhop (Swartbekkelaar/Greater Scimitar-bill; *Rhinopomastus cyanomelas*) en geiten. We rijden om 12.10 uur Twee Rivieren binnen: een bungalowpark met receptiegebouw, info-centrum, restaurant, een winkel en veel zand. Ervóór is een camping. Aan de overkant is ook een bungalowpark, maar dat is Botswana en daar mag je niet heen. Onze nieuwe gids is Dantes Liebenberg (tevens de baas van Kalahari Tours). Hij zal ons de komende dagen begeleiden en rondleiden.

We krijgen de sleutels van onze huisjes en brengen de bagage daar naar toe; dan worden we op het terras van huisje nr 16, van Dantes, verwacht voor de lunch. Brood, kaas, worst, tomaten, mosterd, sap enz. staan klaar voor zelfbediening. Grondeekhoorns en Gele Mangoesten (Witkwasmuishond/Yellow Mongoose; *Cynictus penicillata*) lopen om ons heen om een kruimeltje mee te pikken.

Om 14.00 uur staan we klaar voor de eerste kennismaking met dit gebied, in onze eigen bus. We rijden het kamp uit en meteen het Transfrontier Park in, eerst langs de Nossob-rivier. Bij twee waterplassen zien we o.a. Wydah-vrouwtjes, Maskerduifjes, Grondeekhoorns, Roodkopamadines en Mahaliwever (Koringvoël/White-browed Sparrow-weavers; *Plocepasser mahali*). Bij de tweede plas is een keerlus. Bij Leeuwdril steken we door naar Houmoed aan de Auob-rivier, die trouwens bijna helemaal droog staat. In die droge bedding lopen wel de meeste dieren. Verderop zien we veel Springbokken, Gemsbokken (*Oryx gazella*), Blauwe Gnoes (Blouwildebees/Blue Wildebeest; *Connochaetes taurinus*) en een Secretarisvogel (Sekretarisvoël/Secretary Bird; *Sagittarius serpentarius*)!

Gedurende de 35 km naar de picnicplaats Aughterlonie wordt er ontelbare keren gestopt, met het nodige gedrang in de bus om de waargenomen dieren te kunnen zien. Vooral vogels moeten worden gefotografeerd. Niet iedereen is zo gelukkig alles te kunnen zien of te fotograferen; hoofden, armen, en vooral brede ruggen zitten vaak in de weg. Veel vogelnamen worden geroepen en af en toe de naam van een boom of plant. We zien veel groepen van Blauwe Gnoe, Gemsbok en Springbok. Als een Springbok alleen loopt is dat een mannetje dat zijn territorium bewaakt.

Overall zie je gaten in de grond, soms met zandbulten erbij, die zijn van de Damara Molrat (Damaramol/Damara Mole Rat; *Cryptomys damarensis*). Bij andere gaten zitten grote en kleine muizen: de Brants Fluitrat (Brants se Fluitrot/Brants's Whistling Rat; *Parotomys brantsii*) en de Namaqua Rotsmuis (Namakwalandse Klipmuis/Namaqua Rock Mouse; *Aethomys namaquensis*). Verder worden gezien o.a. veel roofvogels, zoals Roodkopsmelleken (Rooinekvalk/Red-necked Falcon; *Falco chicquera*), Burchells Fiskaal (Rooiborslaksman/Crimson-breasted Shrike; *Laniarius atrococcineus*), Maricovliegenvanger (Maricovlieëvanger/Marico Flycatcher; *Bradornis mariquensis*), Afrikaanse Dwergvalkjes en de Rotstorenvalk (Kransvalk/Rock Kestrel; *Falco rupicolis*), maar ook Grondeekhoorns, Stokstaartjes (Stokstertmeerkat/Suricate; *Suricata suricata*) en Zadeljakhalzen (Rooijakkals/Black-backed Jackal; *Canis mesomelas*).

Om 16.25 uur kunnen we de benen strekken bij Aughterlonie, een schotse naam, naar de familie die hier woonde in het kleine huisje, dat nu een museum is. Je kunt daar lezen over hun leven en over aanpassingen van plant en dier om in een woestijn te overleven.

De plantenmensen krijgen een berg informatie van Dantes over bomen: *Acacia haematoxylon* (Vaalkameel), *Acacia erioloba* (Kameeldoring), met de sikkelvormige grijsviltige peulen en de kruising van die twee, de Basterdkameel, en de Shepperd's tree of Witgat. Struikjes als Driedoring (*Rhigozum trichotonum*), waarvan je de takjes als roerstokje kunt gebruiken en twee *Aptocium*-soorten: *spinessens* en *marlotti*, met blauwe bloempjes. Er is genoeg te kijken en te fotograferen, zoals de Mahaliwevers, die druk bezig zijn met hun nesten.

Om 16.55 uur moeten we terug. Toch zien we ook dan weer nieuwe dieren: vier Rode Hartebeesten (Rooihartebees/Red Hartebeest; *Alcelaphus buselaphus*), een Witpentrap (Witvlerkorhaan/Southern Black Korhaan; *Eupodotis afroaoides*) en een Steenbok (*Raphicerus campestris*). Ineens is er paniek; Henk is zijn kijker kwijt. De bus keert om terug te gaan naar de picnicplaats. Als we er bijna zijn is de kijker toch gevonden. "Dat kost je een fles wijn", "nee twee", wordt er geroepen. 's Avonds bij het diner betaalt Henk de wijn en het water!

Tegen 18.20 uur zijn we terug en om 19.00 uur wordt het diner geserveerd.

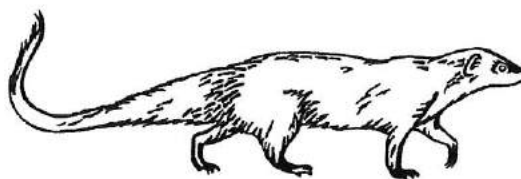
Suus Houtman en Anton Schokker

MONGOOSE

Furtive, slim little shadow
Silently slipping away...
Pointed nose and a long thick tail...
Have you seen a mongoose today?

Continually on the look-out
For anything good to eat:-
Beetles and frogs and lizards -
Francolin's eggs are a treat!

Scavenging through the fynbos
(Busy but seldom seen!)
For bait, or scraps from a braaivleis
"Keeping Our Country Clean"

14 augustus 2005
Kgalagadi Transfrontier Part: Nossob-vallei

Het is bewolkt en fris. 8.00 uur Ontbijt en vertrek om 9.00 uur.

Vandaag gaan we langs de Nossob-rivier en zullen we wel zien hoever we komen. Bij de, al bekende, eerste plas staat een Goudsnip (Greater Painted-snipe; *Rostratula benghalensis*) en er zijn Afrikaanse Dwergvalken. Tijdens de rit wijst Dantes op bomen en planten. Bloubos (*Lebeckia linearifolia*) is een blauwige, bremachtige struik met gele bloemen en er groeien Tsamma meloenen (*Citrullus lanatus*), een watermeloen, dus een belangrijke plant.

Er zijn veel Springbokken. Eén groep bestaat uit allemaal vrijgezellen-mannetjes, waarvan er heel wat met elkaar "stoeien". Bij een volgende plas is een kudde gnoes. In het water zitten Bonte Zandhoenders (Gevlekte Sandpatrys/Burchell's Sandgrouses; *Pterocles burchelli*); zij nemen water op in de veren en vliegen dan naar hun jongen om die te laten drinken. Verder zijn er o.a. Geelbuikkanarie, Granaatastrild (Koningblousysie/Violet-eared Waxbill; *Granatina granatina*) en Grijsrugvinkleeuwerik (Grysruglewerik/Grey-backed Sparrowlarks; *Eremopterix verticalis*). Ook de bedding van de Nossob is grotendeels droog, toch zoeken de meeste dieren hem op. Er rennen Grondeekhoorns en Stokstaartjes met jongen; het is leuk om die een poosje te bekijken, één zit bovenop een struikje op de uitkijk. Bij gevaar piept die en verdwijnt het hele stel in holletjes. Dantes wijst op een kale struik: Brandybush of Rosyntjebos (*Grewia flava*); er kan alcohol uit gewonnen worden en het hout is buigzaam, zodat er speren en bogen van gemaakt kunnen worden. Langs de weg staat een plant met gele appeltjes (*Solanum encanum*). Een struikje met rode blazen heet *Sutherlandia frutescens* en een steke-lige plant met een witte anemoonbloem is *Archemone ochroleuca*.

Het nest van een Vechtarend (Breëkoparend/Martial Eagle; *Polemaetus bellicosus*) wordt gevonden en een Lannervalk (Edelvalk/Lanner Falcon; *Falco biarmicus*) gezien. Dwergarend (Booted Eagle; *Aquila pennatus*), Savannearend (Roofarend/Tawny Eagle; *Aquila rapax*), Koritrap (Gompou/Kori Bustard; *Ardeotis kori*), Baardmanwever (Baardmannetje/Scaly-feathered Finch; *Sporopipes squamifrons*); de vogelnamen gonzen door de bus. Dantes wijst op platte groene bomen; *Acacia hebeclada* of Trassiebos. Het struikje met paarse bloemen is *Aptosium lineaire*. Kraalbos of Geelbos (*Galenia africana*) is niet goed voor schorpioenen omdat er scherpe stoffen in de plant zitten.

Om 10.50 uur rijden we in Botswana, aan de andere kant van de Nossob; hier mag het wel. De betonnen paaltjes zijn grenspalen; aan de ene kant staat RSA, aan de andere kant RB. Ineens laat Dantes de bus stoppen en stapt hij uit! In het zand naast de bus ziet hij leeuwenprenten, dus..... wie weet!

In een grote opening in een enorm wevernest is net het kopje van een Kerkuil (Nonnetjie-uil/Barn Owl; *Tyto alba*) te zien.

De grote bijzonderheid is een Caracal, een prachtig beest met grote oren met pluimpjes, die wordt zelden gezien, zegt Dantes.

Na het bekijken van de Grijze wouw (Blouvalk/Black-shouldered Kite; *Elanus caeruleus*), de Roodkruinscharrelaar (Groottroupan/Purple Roller; *Coracias naevius*) en de Verreaux' Oehoe (Reuse-ooruil/Verreaux's Eagle-owl; *Bubo lacteus*) rijden we om 12.35 uur de picnic-plaats Melkvele op, waar Dantes een doos met appels en sinaasappels voor ons neerzet. Hij vindt een geelgroen "pruimpje" bezet met dikke punten, dat blijkt een komkommertje te zijn (*Acanthosicos naudinianus*). Een Bateleur (Berghaan; *Terathopius ecaudatus*) geeft een prachtige vliegshow.

Om 13.00 uur rijden we terug naar Twee Rivieren, natuurlijk niet zonder enige stops. Henk en ik zien een Witpentrap en er worden Gestreepte Muisjes (Streepmuis/Striped Mouse; *Rabdomys pumilio*) gezien. Ca 14.30 uur zijn we "thuis" en lunchen bij het huisje van Dantes. Deze tocht was ongeveer 110 km.

Vrije tijd zit er niet in, want om 16.30 uur neemt Dantes een aantal plantenmensen mee om in de omgeving van de huisjes wat over de begroeiing te vertellen. Alle planten hebben droogte-aanpassingen. De meeste bloemen zijn er in maart en april, als het daarvoor goed geregend heeft. Aardige grassennamen zijn: Langbeenboesmangras, Kortbeenboesmangras, Achtdagen-grassie, dat groeit acht dagen na regen. Voor Suurgras moet je oppassen, dat bevat een zuur dat de huid aantast. Er staat ook een Stuivend Steeltje; een soort inktzwam.

Dan moeten we ons snel warm aankleden voor de nightdrive om 17.30 uur. Er zit al een Afrikaanse familie, in zomerkleding, in onze truck, vader met een glas wijn in de hand! Gaandeweg trekken zij ook meer kleren aan. Zij blijken de dieren goed te kennen en te ontdekken. Tijdens het eerste uur is het nog licht en zien we een prachtig pronkende Koritrap, verder twee Afrikaanse Wilde Katten (Vaalboskat/African Wild Cat; *Felis lybica*) en een Dubbelbandrenvogel (Dubbelbanddrawwertjie/Double-banded Courser; *Rhinoptilus africanus*). Voor de zonsondergang wordt de truck op een wat hoger punt geparkeerd en mogen we uitstappen. Tijdens de verdere tocht wordt naar de dieren gespeurd met twee schijnwerpers. We zien: Springbokken, Blauwe Gnoes, Kaapse Vos (Silwervos/Cape Fox; *Vulpes chama*), Lepelhond (Bakoervos/Bat-eared Fox; *Otocyon megalotis*), Zadeljakhalzen, een Springhaas (Springhare; *Pedetes capensis*) en een Steenbok. Om 20.30 uur zijn we terug, dan is het al behoorlijk fris. Nu nog het diner en om 22.00 uur moe en voldaan naar ons huisje. De huisjes zijn niet koud, maar of en hoe ze verwarmd worden kunnen we niet ontdekken.

Suus Houtman en Anton Schokker

De Sage over de zadeljakhals, het stekelvarken en de zon
(ter beschikking gesteld door Iet, gehoord op een eerdere reis in 2001)

De zadeljakhals en het stekelvarken wonen onder de wortels van de Kameelacacia, in een stel van gangen en holen. De zadeljakhals hoort over een mooie jonge vrouw, die aan de rand van een meertje zit. Hij gaat erheen, wordt verliefd en nodigt haar uit zijn paleis met zalen en gangen te komen bekijken. Ze mag op zijn rug zitten en zo meerijden. Maar deze jongedame, de zon, is zo heet, dat de zadeljakhals zijn rug verbrandt. Vandaar dat hij nog steeds een zwarte rug heeft. Hij krijgt genoeg van de jongedame en kruipt onder wortels door, waardoor zij vast komt te zitten.

De zadeljakhals gaat naar het stekelvarken en vertelt over de mooie jongedame. Die gaat, nieuwsgierig geworden, op zoek, vindt haar en zal haar bevrijden. Dan valt ze op zijn rug en verschroeit ook hem. Hij graaft snel verder om te ontkomen, maar steeds rolt de zon weer op zijn rug, waardoor hij steeds meer zwarte strepen op zijn stekels krijgt. Hij graaft steeds harder, maar raakt uitgeput. Eindelijk, ver naar het oosten, komt hij boven de grond, de zon rolt achter hem aan en is bevrijd uit de aarde. Zo komt het dat de zon in het oosten opkomt.

15 augustus 2005
Kgalagadi Transfrontier Park: Auob-vallei

We logeren in het Kgalagadi Transfrontier Park, waar we in de vroege in een boom vlak voor ons huisje een Pearl-spotted Owl zien.

Vandaag gaan we een bustocht maken langs de Auob-rivier, die bijna altijd helemaal droog is. De Auob en de Nossob vloeien samen bij Twee Rivieren. Door het aanleggen van dammen verderop in Namibië stroomt er hier alleen nog bij hevige regenval water door. Er staat een koude wind en eerst zien we zelfs bij de watergaten heel weinig vogels.

Onze gids, die hier is opgegroeid, heet Dantes. We hobbelen over de stoffige weg, waarbij Martin onze chauffeur het stuur stevig vast moet houden.

Het park is in 1931 opgericht en de giraffen, die we later zien, zijn in 1990 geïntroduceerd. Gelukkig zijn er later toch nog heel veel mooie vogels te bewonderen; Diadeemkievit (Kroonkiewiet/Crowned Plover; *Vanellus coronatus*), Namaquazandhoen (Kelkiewyn/ Namaqua Sandgrouses; *Pterocles namaqua*), Roodkruinscharrelaar/Purple Roller, Secretarisvo-

gel, Zwaluwstaartbijeneter (Swaelstertbyvreter/Swallow-tailed Bee-eater; *Merops hirundinaceus*), Maricovliegenvanger, om er enkele te noemen. De plantenmensen zien o.a. Besembossie en later Kapokbossie en Bloubossie, die veel voor komen, maar vanuit de bus is het moeilijk botaniseren.

We maken een stop bij Auchterlonie. Hier woonde vroeger een Schotse familie. Er zijn nog fundamente en een huisje dat een museumpje is. Een windmolentje in de buurt om water uit de grond te halen staat hard te draaien. Er is nog steeds een koude wind en we stappen weer lekker in de bus om al het moois waar we langs rijden te bekijken en te fotograferen.

Overal Blauwe Gnoes, Springbokken, Gemsbokken en Zadeljakhalzen en ook prachtige vogels.

Na een gezonde lunch vertrekken we om 13.15 uur richting Mata-mata. Er wordt steeds gestopt als er iets bijzonders te zien is, maar opeens moeten we snel doorrijden. En dan zien we vijf Cheetahs (Jagluiperd; *Acinonyx jubatus*) liggen onder een boom. Een moeder met vier jongen. Het is een prachtig gezicht!

Hier groeien meer bomen en minder struiken dan bij het begin van deze tocht door de Kalahariwoestijn. Later zien we weer Giraffen (Kameelperd; *Giraffa camelopardalis*), maar de grootste verrassing moet nog komen. Opeens komt er een grote Leeuw (*Panthera leo*) op de bus afgelopen. Hij is helemaal niet bang en steekt, met een koninklijke blik op ons gericht, de weg over. Wij kunnen hem van heel dichtbij zien tot hij over de heuvel verdwijnt.

Zeer tevreden komen wij weer bij onze lodge aan.

Iescha Hofkes

16 augustus 2005

Kgalagadi Transfrontier Park > Augrabies Falls National Park

We vertrekken om 8.45 uur van Twee Rivieren eerst naar Upington, door oranje duinen van zand waarvan de korrels gekleurd zijn door ijzeroxide. Er groeien pollen grijsgroene planten op. Hier en daar lopen er schapen en geiten tussen. De weg is weer heel hobbelig en heel stoffig. We stoppen in Molopo voor koffie om 10.30 uur. Daar is het einde van het gehobbel. Alle boeren hier krijgen water uit de Oranje-rivier via pijpleidingen. Later heet de Oranje-rivier weer Gariiep-rivier (dit blijkt de inheemse naam te zijn). We passeren enkele zoutpannen. In Upington, in de tuin van het guesthouse van Dantes, hebben we een heerlijke lunch.

We vervolgen de route, die hier en daar langs wijngaarden voert, richting Keimoes, waar het heuvelachtig wordt en verder door een Arizona-achtig landschap. Het doel is Augrabies Falls National Park (Augrabies betekent "wild geraas").

Direct nadat we onze huisjes betrokken hebben, maken we een mooie wandeling. Eerst naar de waterval van de Oranje-rivier, met een verval van 56 meter. Veel mooie gekleurde hagedissen rennen over de rotsen en er zitten Klipdassies. Als we terug lopen en de andere kant op gaan zien we veel Grijsgroene Meerkatten (Blouaapjes/Vervet Monkeys; *Cercopithecus aethiops*). Ze zijn op een grasveldje aan het spelen.

We klauteren over rotsen met water er tussen. Een leuk pad met veel hindernissen. Wel heel interessant voor de floristen.

Later gaat een klein groepje met het busje op zoek naar de Zwarte Arend (Witkruisarend/ Verreaux's Eagle; *Aquila verreauxii*), die boven de Oranje-kloof hoort te zweven. Eerst zien we alleen plekken waar een nest kan zitten. Na veel speuren ziet Erik achter ons, in de verte een silhouet op een rots en dat blijkt met behulp van de scoop inderdaad de gezochte arend te zijn. Er komt zelfs een tweede naast zitten. Het is alleen jammer dat we ze niet hebben zien zweven. Dat moet zeer indrukwekkend zijn met die enorme vleugels!

Otto Hofkes

BLACK EAGLES

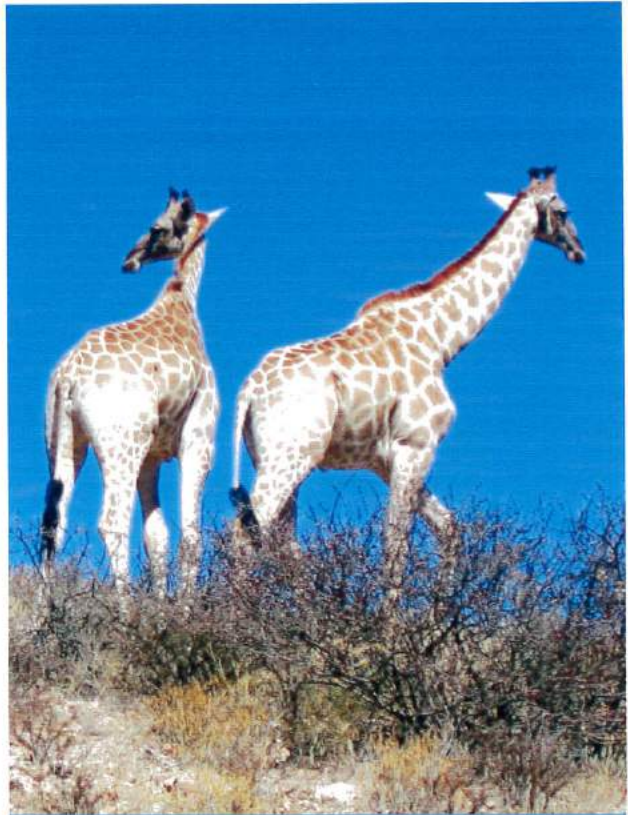
Who's flying black kites
 up in the sky?
 It's two Black Eagles
 circling high,
 Riding the thermals
 of rising air –
 They really are
 a magnificent pair!
 Searching the veld with
 their telescope eyes
 For a rat, mouse – or dassie,
 their favourite prize
 To feed the survivor of
 their two chicks,
 Perched on a crag
 in a nest of sticks.

The mountain skies
 will be sadly bare
 When there aren't any more
 Black Eagles there!

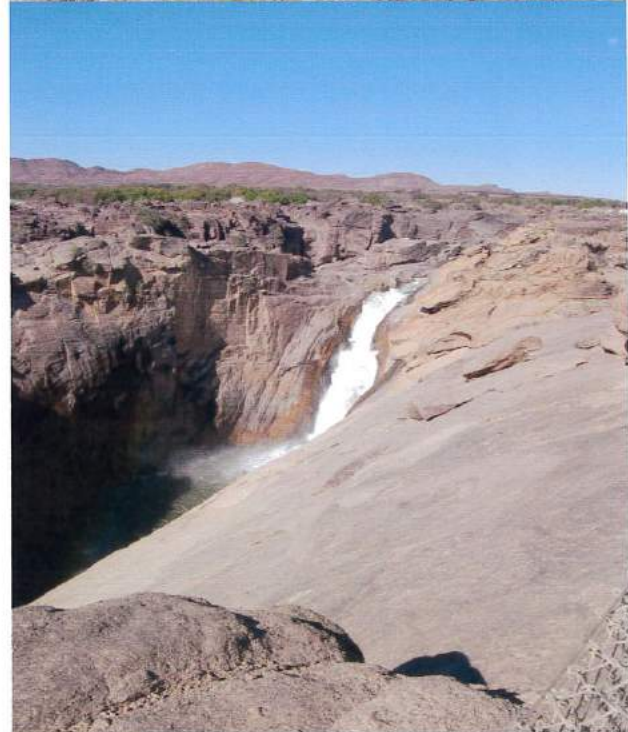
Impressies van het tweede kwart van de reis (12-16 augustus)

Gemsbokken (*Oryx gazella*) ↑
Giraffe (*Giraffa camelopardalis*) →

Caracal (*Felis caracal*) ↑

↑ Augrabies Falls

Savannearend (*Aquila rapax*) ↑

Secretarisvogel (*Sagittarius serpentarius*) ↑

Boorput in Kgalagadi Transfrontier Park ↗

Zwaluwstaartbijeneter (*Merops hirundinaceus*) →

The lion sleeps tonight (because he roams the fields at day)

De zon kwam weer prachtig op. Voor het ontbijt nog snel even naar de waterval. De waterval was de hele nacht te horen en gaf de indruk dat de burens de hele nacht aan het douchen waren. Tijdens het ontbijt, buiten op het terras van het restaurant, zag ik de Afrikaanse Zeearend (Visarend/African Fish Eagle; *Haliaeetus vocifer*) door de kloof vliegen en neerstrijken op een boomtop aan de overkant van de kloof. De telescopen werden er snel op gericht. Ook liet de brubru zich horen. Na afscheid van Dantes te hebben genomen stapten we weer in de bus en reden naar de N14 langs wijngaarden richting Pofadder.

Langs de weg vlaktes met spurrie (*Heliophyla trifura*), overvliegende Namaquazandhoenders en een Witpentrap (Nothorn Black Korhaan). We reden over hoogvlaktes maar richting Pofadder werd het weer heuvelachtig. In Pofadder bij een Spar boodschappen gedaan. Daar kwamen we twee Zuid Afrikaanse vrouwen tegen die met hun hondjes (Jack Russels) in mandjes voor op zwaar bepakte fietsen een rondtocht van negen maanden door Zuid-Afrika maakten. Daarna richting Springbok over vlaktes met Kraalaloë en later gras en koeien. Ook kwamen de afgeplatte bergruggen weer in zicht en werd het landschap steeds kaler met weer schapen tussen de droge bosjes en langs de berm de Hongerbloempjes (*Senecio arenaria*) en Kraalbosjes (*Galenia* spp.). In de buurt van Springbok zagen we weer Kokerbomen en gele en oranje bloemen (*Didelta carnosa* en *Osteospermum sinuatum*) langs de weg. We kwamen weer in Namakwaland. We bezochten in het Goegap reservaat (van de Van der Stelt kopermijnen) de Hester Malen Wild Flower Garden. Langs de weg bergen afval van de kopermijn en uitzicht op droge watervallen. In de tuin gelunched met zeer koude wind. In de tuin stonden vele succulenten en rotsplanten (vele vijgies), maar er was geen goede plantenlijsten. Rond de tuin weinig bloei maar in een droge rivierbedding stonden wel wat mooie bloemen die we langs de weg hadden zien bloeien. In een struik zat heel aandoenlijk een mousebird zijn jong te voeren. In de Springbok-lodge in Springbok kochten velen van ons goedkope natuurboeken. Er was jammer genoeg geen koffie want de keuken was afgebrand. Daarna reden we door richting Kamieskroon door rotsige bergen waartussen vlaktes met vele termietenheuvels.

Rond 17.00 uur kwamen we in Kamieskroon aan. We logeerden in het Kamieskroon Hotel annex drankwinkel, buiten het centrum. In het centrum was door de kerk bevolen dat er geen alcohol geschonken en gedronken mocht worden. Wij zaten al gauw aan de port bij de openhaard ons op te warmen. De kamers in huisjes achter het hotel waren nogal verschillend van comfort. Suus moest de waterkoker in de hand houden, omdat het snoer niet lang genoeg was voor het stopcontact en Marigold had geen goed werkende riolering. Margriet en ik hadden het helemaal niet slecht getroffen; geen tocht, alleen was de deur weer wat moeilijk te openen en te sluiten. Daar hadden we zo ongeveer een abonnement op. In het restaurant heerlijk gegeten met lekker toetje. Na het eten moesten we snel naar een andere zaal, want er werd een diavoorstelling gegeven door een oudere chemicus Brian Preen, die zich nu inzet om veldonderzoek te doen en helpt bij de cursus natuurfotografie die in het hotel gegeven wordt. De eigenaar van het hotel, Helmuth, had het hotel met huisjes er bij opgezet om mensen van de prachtige natuur te laten genieten. Het hotel zat goed vol. Er volgde een prachtige diashow met muziek over de natuur rond Kamieskroon, o.a. korstmossen op de vier miljoen jaar oude afgeronde rotsen en de bloei van alle Gousblommen (daisy's).

Het bleek de afgelopen jaren veel te droog geweest te zijn voor een goede bloei nu. Dit jaar had het na april niet meer geregend. Kijkend naar de foto met bloeiend Namakwaland en in onzekerheid of we die overweldigende bloemenpracht wel zouden zien gingen we slapen.

Marigold kwam na een vluchtige blik op haar horloge tot de ontdekking dat het ontbijt al voorbij was. Wij schaamden ons dat we haar niet gemist hadden aan het English breakfast en dus ook niet gewaarschuwd. Ze had het ons ook eigenlijk al gisteravond willen vertellen dat zij s'ochtends al vroeg een wandeling moest maken. Dit om het hotelpersoneel de gelegenheid te geven een overblijfsel van de vorige gasten uit haar badkamer te vissen. Tet en Theo kunnen niet mee vandaag. Sneu, maar ze verzekeren ons dat ze zich absoluut niet zullen vervelen. Aldus ontnuchterd stappen we in de bus voor een trip naar het Namakwa Nasionale Park. Veel fiducia in deze tocht hebben de plantenmensen niet, want Namakwaland staat nauwelijks in bloei. Voor het derde achtereenvolgende jaar heeft het in dit deel van de Noord-Kaap te weinig geregend en het is er koud. Des te opgetogen is iedereen als het Skilpad NP één grote oranje bloemenzee blijkt te zijn. De zon schijnt volop en langzamerhand komt alles tot leven. Bij het bezoekerscentrum ontmoeten we Mevrouw Lita Cole. Deze botaniste uit Springbok zal ons inwijden in de rijke flora van het Skilpad NP.

We bekijken de verzameling planten bij het centrum en nemen de vijf kilometer route door het glooiende landschap. Lita kent werkelijk alle plantennamen, we vragen honderduit en hangen aan haar lippen als ze ook de medicinale eigenschappen van de planten vertelt. Zoals van de Koekemakranka, waarvan de zaadjes op brandewijn worden gezet als middel tegen maagklachten. Het bolgewas lijkt sprekend op een *Albuca*, maar bloeit in december. Of de *Lobostemon fruticosus*, het Agdaegeneesbos of te wel Eight-day-healing-bush, waarvan jonge bladeren en twijgen gekneusd worden in olie om er een zalf van te maken voor ringworm, wonden en huidziekten. De Khoekoen, Nama, Khoi en San gebruikten ze niet alleen, ook de blanken waren op deze medicijnen aangewezen.

We maken een schitterende wandeling. Er blijken een heleboel verschillende "daisies" te zijn; eenjarigen die in augustus en september bloeien en daarna verdrogen. Het kost enige moeite om ze uit elkaar te houden. De *Gazania*'s en *Gorteria*'s zijn wel de mooiste.

Het wemelt van de beestjes op de grond. Het zijn termieten. Hun nesten rijzen als heuvels uit de grond. Ze eten plantmateriaal maar kunnen dat gek genoeg niet verteren. Ze scheiden het zaakje af bij zwammen, die het als voedsel gebruiken en de termieten eten dan weer de zwammen. Zo kweken de termieten als het ware hun eigen voedsel.

De plantenfreaks gaan met Lita een klein paadje in. Witpentrappen (Nothern Black Korhanen) en Kaapse Klapperleeuwerikken (Kaapse Klappertjies/Cape Clapperlarks; *Mirafra apiata*) vliegen voor ons op. De vogelaars zoeken hun eigen weg. Het paadje zit vol verrassingen tussen de lage struiken van Rhussen en de Skilpadblom. Veel bolbloemen, een schitterend exemplaar van het Agdaegeneesbossie en het bijzondere Suikerbossie (*Hyobanche sanguinea*), een bladerloze parasiet met rode, harige bloemen waar je de nectar uit kunt zuigen.

Aangemoedigd door onze niet te stuiten plantenhonger gaat Lita met haar prachtige wandelstok voorop. Ze wil ons ook nog meenemen naar het Kamiesgebergte, alhoewel we hier eigenlijk niet weg zijn te slaan. De route is bij lange na nog niet afgelegd.

Na de lunch, waarbij vogelaars en plantenfreaks elkaar bijpraten over de fantastische waarnemingen, brengt de bus ons via een hobbelige landbouwweg een eind omhoog. Onderweg zien we een grote *Salvia* met een voor deze plant bizarre kleur: roestbruin met een gele zweem. Verder opvallend veel groengele *Euphorbia*'s. Lita liet ons raden waar de klip van de Kamiesberg op lijkt. Uiteindelijk raadt Otto het, maar we verdenken hem ervan gespiekt te hebben. Enfin, je kunt er het hoofd van een bushman in herkennen, liggend met zijn neus en kin omhoog. De top is op deze manier duidelijk herkenbaar in het gebergte.

Het dorp Kamieskroon is de kroon van het Kamiesgebergte, maar verwonderlijk is het wel dat twee hotels, ook het onze, zo ver uit het dorp liggen. Het verhaal gaat zo: het dak van de kerk van de kleine, arme gemeente Kamieskroon is verrot en moet vervangen worden. Voor de

dorpelingen veel te duur. De Nederduits Gereformeerde kerk brengt uitkomst en een eindje buiten het dorp op grond van de kerk wordt een geheel nieuwe kerk gebouwd en een heel nieuw dorp. Langzamerhand verhuist iedereen naar rondom de kerk. De NG kerk stelt wel als voorwaarde dat er geen alcohol wordt geschonken in het dorp, vandaar.

We lopen langs een landbouwweggetje door akkerland. Op het eerste gezicht denk je dat er niet veel te zien zal zijn. Ook de vogelaars zijn in eerste instantie niet enthousiast over de plek, de Zwarte Kiekendief ten spijt. Lita neemt de plantenmensen mee een braakliggend akkertje op. Alles wat ze vertelt willen we wel opschrijven, maar het is gewoon niet bij te houden. Onder de schitterende planten is een hele bijzondere: een struikvormpje van een daisie: de lichtgele *Dimorphoteca cuneata*. De vogelaars zijn in geen velden of wegen te bekennen. Ze zijn alvast huiswaarts gelopen. Als we hen inhalen met de bus blijken ze enorm enthousiast te zijn over deze plek in het gebergte, een puik vogelgebied. De Karooleeuwerik (Karooleuwerik/Karoo Lark; *Certhilauda albescens*) gezien en diverse kanariesoorten. Op de terugweg genieten we nog vanuit de bus van de schitterende vogel die de Aardtapuit (Hoëveldskaapwagter/Capped Wheatear; *Oenanthe pileata*) is. Een geweldige toegift. In het hotel nemen we afscheid van Lita en overladen haar met dank.

T en T zijn vandaag naar het dorp gelopen waar ze zeer gastvrij worden onthaald in de coffeeshop. Iedereen is vriendelijk en erg belangstellend naar waar ze vandaan komen en of ze het wel naar het zin hebben. Na het eten spoeden enkelen zich naar de tweede diashow waarmee fotograferen uit de omgeving een kunstzinnige expressie geven van de schoonheid van Namakwaland.

Margriet Everaars-Maan

19 augustus 2005

Kamierskroon > Vanrhynsdorp > Bird Island > Lamberts Bay

Wij verlaten Kamierskroon weer, elegant kerkje is daar trouwens, om via Vanrhynsdorp naar Lambertsbaai te gaan. Er worden pogingen gedaan om iets te eten voor de middag te halen, dat blijkt overigens in de 'Randpar' een randgeval te zijn: de poging slaagt niet.

De bus gaat langs een lange rechte weg en een stuk binnenweg met mooie velden met bloemen, we gaan wat eten in het hotel in Lambertsbaai.

Dan op naar de Jan-van-Genten-kolonie naast de vissershaven. Al op de pier worden we verwelkomd door overal aalscholvers. Ze zitten op boten, op palen, op het strand en op de zee-wering; er zijn vier soorten. We lopen de dam af naar de kijkhut in een goede mestlucht. Dui-zenden Jan-van-Genten (Witmalgas/Cape Gannet; *Morus capensis*) bij elkaar, verdringend en schreeuwend. Achter op de rotsen zaten zeeleeuwen. Vooraan zaten twee soorten plevieren met jongen en Zwarte Scholeksters (Swarttobies/African Black Oystercatchers; *Haematopus moquini*). Op de terugweg zagen we – Marigold en ik - een dolfijn tuimelen. Een Heilige Ibis (Skoorsteenveër/African Sacred Ibis; *Threskiornis aethiopicus*) liet zich mooi fotograferen. Uit de stank van de grote kolonie wandelde een deel van ons langs het strand, waar we veel schelpen vonden. Verder naar de vogellagune, waar veel Kleine flamingo's (Kleinflamink/Lesser Flamingo; *Phoenicopterus minor*) stonden. Heel leuk, totdat een UltraLight-vliegtuigje overkwam en de hele boel de lucht in ging, op zich zelf was die vlucht een mooi gezicht. Daarna dwars door het struikgewas, waar we een grote Snavelborstschildpad (Angulate Tortoise; *Chersina angulata*) zagen.

s' Avonds een vismaaltijd vlakbij de haven.

Martha Pfeiffer

20 augustus 2005

Lamberts Bay > Elandsbaai/Verlorenvlei > Rocher Pan > Velddrift > Saldanha

Van Lambertsbaai naar Elandsbaai, via een ondiep meertje, Velddrifbaai, waar Grote flamingo's (Grootflamink/Greater Flamingo; *Phoenicopterus roseus*), Plevieren, Kluten en Grote Kuifsterns (Geelbeksterretjies/Swift Terns; *Sterna bergii*) stonden. In het riet Grenadierwevers (Southern Red Bishops).

In Elandsbaai was het laagwater, er zat eerst niets. Maar er kwam een Zwarte Arend over. Iets verder zagen we Rotstorenvalken en een Afrikaanse Visarend. Tal van leuke plantjes in de randbegroeiing!

Weer in de bus naar Rocherpan gereden, waar we gegeten hebben. Het wemelde van de Grenadierwevers en Kaapse Wevers, met nestjes in het riet. In de duinen stond mooie bloeiende *Euphorbia* en heel veel leuke kleine plantjes.

Vandaar weer naar de Bergrivier, waar Slangenhalsvogels, Afrikaanse Lepelaars, Bonte IJsvogel (Bontvisvanger/Pied Kingfisher; *Ceryle rudis*) en veel Grote Flamingo's stonden. Bij de riviermond konden we nog even schelpen zoeken.

Het Protea hotel in Saldanha ontving ons met de bijbehorende luxe.

Hans Pfeiffer

21 augustus 2005

Saldanha > West Coast National Park > Cape Town/Constantia

's-Morgens om 9.00 uur verlaten we het Protea Hotel met zijn mooie uitzicht op de Saldanha Bay. Eerst even bij de Spar inkopen doen voor de lunch. Het is zondag, de winkel is gewoon open en op de eerste verdieping van een aangrenzend gebouw klinkt uit de open deuren het rhythmisch gezang van een zwingende kerkdienst van de New Life Church.

Zo rond 10.00 uur komen we aan bij West Coast National Park. Er schijnt geen zon en zo af een toe regent het wat. Bij de eerste stop is er gelegenheid om een vogelkijkplaats te bezoeken met uitzicht op de "Lagoon", een wetland van internationale betekenis. Dit keer is er niet veel te beleven. Een paar Steltkluten, wat Kaapse Talingen (Teeleenden/Cape Teals; *Anas capensis*) en Herdersplevieren (Geelborsstrandkiewiet/Kittlitz's Plover; *Charadrius pecuarius*) heb ik gezien, terwijl de vogelaars tot nu toe zo'n 240 soorten gespot hebben.

Het bezoekerscentrum, iets verder langs de weg gelegen, is gesloten. Het "Geelbek"restaurant is wel open. De vogels die daar rondvliegen, waaronder meest wevers, zijn niet schuw. Sommigen zijn zo brutaal dat ze de suikerstaafjes uit de glazen pikken en ermee wegvliegen.

Er is nog tijd om een gedeelte van een "hiking trail" te verkennen en zien in het veld een koppel van ongeveer tien Struisvogels en een even grote groep Rode Hartebeesten.

Op de terugtocht naar de ingang van het park wordt nog gestopt bij een gedeelte waar de hellingen bedekt zijn met bloeiende planten. Er wordt ook nog een jonge schildpad ontdekt.

De reis wordt vervolgd naar Cape Town en nadat we ons in Houtkapperspoort in een vierpersoons chalet geïnstalleerd hebben, eten we in het nabij gelegen restaurant "Constania Nek".

Om er te komen moeten we in het donker een paar minuten over een drukke verkeersweg lopen, waarbij we ons bijlichten met zaklantaarns. Door de trage bediening neemt het eten bijna de hele avond in beslag.

Theo Doornebosch

Impressies van het derde kwart van de reis (17-21 augustus)

Linksboven: Fluweelwidavink (Goudgeelvink/Yellow Bishop; *Euplectes capensis*); rechtsboven: Agdaegeneesbos (Eight-day-healing-bush; foto Margriet Everaars-Maans); linksmidden: Witsluitmuisvogels (Witkruismuisvoël/White-backed Mousebird; *Colius colius*); linksonder: uitzicht over Skildpad National Park; rechtsonder: Gespikkelde Duif (Kransduif/Speckled Dove; *Columba guinea*) en Kaapse Aalscholver (*Phalacrocorax capensis*)

← Zwarte Arend (*Aquila verreauxii*)

Kaapse Jan-van-Gent (*Morus capensis*) ↓

← Afrikaanse Zeearend (*Haliaeetus vocifer*)

↓ Uitzicht over West Coast National Park

22 augustus 2005
Constantia > Cape Town City v.v.

Vannacht sloeg het weer om, buien en stevige wind. Het ontbijt vond plaats in het kantoorgebouw. Afgezien van de gebruikelijke yoghurt met cereals was het, wat Engelsen "continental breakfast" noemen: toast met jams, geen eieren op een of andere manier klaargemaakt noch sausage of gebakken spek. Voor mij belangrijker was de mededeling dat het weer voldoende zou verbeteren om op woensdag de toegezegde boottocht te laten doorgaan; een ontmoeting met een albatros stond al heel lang op mijn verlanglijst. Minder leuk was de mededeling, dat onze reisleidster Jopie ziek was en met buikklasten thuis zou blijven; Ben nam haar taak waar.

Iets later dan de gebruikelijke tijd, nl. 09.30 uur, was het vertrek voor de excursie met het nu brandschone busje. De Tafelberg lag verborgen achter donkere wolken. Veel woningen lagen niet achter wolken maar achter muren, hekken met verticale spijlen of hekken met bovenop rollen prikkeldraad of zelfs schrikdraad. Daarachter liepen dikwijls nog honden; is het nu werkelijk zo onveilig of zijn de gevoelens van onveiligheid alleen maar zo sterk?

Op weg naar ons eerste excursiedoel van deze dag, Kasteel De Goede Hoop, werden nu alleen vanouds bekende dieren waargenomen, wat van alle voorgaande dagen in Zuid Afrika niet gezegd kan worden. Daarentegen waren we de aantallen mensen en hun vervoermiddelen helemaal ontwend. Wat mij persoonlijk onprettige gevoelens bezorgde waren de tentoonstellingen in het fort: nl. verband houdend met het verdrijven c.q. onderwerpen van de lokale bevolking, strijd tussen Engelsen en Boeren en 1° en 2° Wereldoorlog. Afschuwelijk vond ik een schilderij met als onderwerp jacht i.v.m. bezoek van een of andere belangrijke Europeaan eeuwen geleden, waarbij 20.000 à 40.000 dieren op één dag werden gedood; de zwarte jagers werden voorgesteld als wilden te keer gaand. Ook viel mij het grote verschil op van de leefomgeving van de gouverneur en zijn plaatsvervanger, de eerste als die van een koning, de tweede als die van een middenstander. Voor hem een bedstee, een kinderwieg en -ledikant en een hondenmand in iets wat op een huiskamer leek.

Van het Kasteel vertrokken we naar de Kirstenbosch Nationale Botanische Tuin, waar we eerst een uitgebreide lunch namen, uitgebreid omdat het restaurant op loopafstand van de Houthakkerspoort op maandag gesloten is. We zouden het 's avonds "thuis" met een broodmaaltijd doen. Onder de maaltijd begon Carla tekenen van zeeziekte te vertonen, terwijl de vloer van het restaurant en ook de tafel toch behoorlijk stabiel waren. Ze moest zich door Erik begeleid naar de Houthakkerspoort laten afvoeren, welke taak de begeleider niet goed kwam. Ze kwamen beiden ziek aan, als ik het goed begrepen heb. Overigens kwam later op de middag Marigold ook in de ziekenboeg. Het ergste werd gevreesd door de nog gezonde resterenden, maar om toen nog duistere redenen bleef het bij vier zieken.

Van Kirstenbosch heb ik alleen de succulentenkas bezocht. Zo nu en dan keek ik naar het weer, waarbij ik de indruk kreeg dat het doorlopend regende. Dat was fout gedacht, zoals dapperder reisgenoten me achteraf vertelden; ze hadden een groot deel van de tuin bekeken. Aan het eind van de rit terug naar ons onderkomen brachten we onze waardering voor Martin, onze chauffeur en toeverlaat sinds onze aankomst in Zuid Afrika, tot uiting, mondeling maar ook door een envelop met inhoud. Dat deze inhoud ook bekend geworden is aan zijn opvolger – Tony – durf ik niet te beweren, maar deze slaagde er in de resterende dagen in ons Martin bijna te doen vergeten.

Om Marigold zo snel mogelijk thuis te brengen, sloegen we het voorgenomen bezoek aan de Spar maar over. Daardoor zouden we door Ben, die ons op huisje nr.15 brood en programma-informatie kwam brengen, op water en droog brood gezet zijn, ware het niet dat ik in Kirstenbosch wat boter en jam ontvreemd had en we koffie/thee-zet materialen in huis hadden. De

rest van de dag werd doorgebracht met belangrijke bezigheden als lezen, schrijven en tv-kijken.

Henk Dries

23 augustus 2005

Constantia > Cape of Good Hope National Park > Kommetjie > Constantia

Deze dag staat het Cape of Good Hope National Park op het programma. Gelukkig kan ik dit bezoek meemaken na een rampnacht vanwege een voedselvergiftiging, waarschijnlijk opgelopen bij het op het oog goed uitzijende visbuffet in Protea Hotel Saldanha enkele dagen geleden. Helaas is mijn geliefde Carla minder gelukkig; zij besluit om het bed te houden (ten gevolge van hetzelfde lichamelijke probleem en hoogstwaarschijnlijk dezelfde oorzaak). Het moge duidelijk zijn dat het ontbijt deze ochtend niet aan ons is besteed.

Na vertrek uit de Houtkapperspoort, waar we verblijven, maken we eerst een tussenstop bij een lokale supermarkt. Aangezien ik onder de Diacure zit, heb ik daar niets te zoeken en besluit de bus maar te bewaken, zodat de rest van ons reisgezelschap "de schappen kunnen scheumen". Tegenover de supermarkt ligt een leuk wetlandje, waar ik zowaar een Reuzenster (Reusesterretjie/Caspian Tern; *Sterna caspia*) zie jagen.

Dan op weg naar de eigenlijke Kaap: we naderen de ingang van het Cape of Good Hope National Park. Vlak vóór de ingang zie ik iets wat verdacht veel op een Grauwe Gans lijkt, zal wel een tam exemplaar zijn, anders is-ie wel verschrikkelijk uit koers geraakt. Bij de ingang zelf vliegt een Slechtvalk (Swervvalk/Peregrine Falcon; *Falco peregrinus*) over. Dat begint goed! Het Cape of Good Hope National Park beslaat het zuidelijkste kwart van het Kaapschiereiland. Er zijn verschillende plekken die goed bekend staan om zijn flora en fauna. Qua fauna is het een en al fynbos. Onze eerste excursieplaats is het zogenaamde Olifantsbos. Olifanten zullen zich niet laten zien, die zijn al een paar eeuwen geleden uitgeroeid op deze plaats, tezamen met veel ander wildlife.

Voor mij is het fynbos een weerzien met de vogels die we de eerste dagen van onze reis (in Paarl en Worcester) hebben gezien. Waar ik toen nog neurotisch probeerde alle vogels die ik zag, op zicht te determineren, loop ik nu "geroutineerd" rond en kan ik veel vogels zelfs alleen op geluid benoemen. Misschien dat daarom Henk mij als een tweede schaduw vergezelt. We zien een hoop leuke soorten, maar de aandacht gaat met name uit naar de Kaapse Suikervogel (Kaapse Suikervoël/Cape Sugarbird; *Promerops cafer*), de Kaapse Grasvogel (Grasvoël/Cape Grassbird; *Sphenoeacus afer*) en de Kaapse Rotsspringer (Kaapse Berglyster/Cape Rockjumper; *Chaetops frenatus*). De laatste wil maar niet lukken, maar de Kaapse Suikervogel en de Kaapse Grasvogel komen prachtig in beeld. Verder de nodige Honingzuigers (Emerald-, Kleine Kraag-en Oranjeborsthoningzuiger). Een Witnekraaf (Withalskraai/White-necked Raven; *Corvus albicollis*) vliegt een paar keer fraai over en ik signaleer een Kaapse Zwaluw (Grootstreepswaël/Greater Striped Swallow; *Hirundo cucullata*), een voorbode van de nadere zuidelijke lente.

Na een klein uutje rondlopen stuit ik op een Bontebok (*Damaliscus pygarrus dorcas*) die blijkbaar mensen gewend is, want hij laat zich prima benaderen. Een groepje Struisvogels trekt langs.

Dan gaan we naar de volgende excursieplaats. Maar eerst lopen we nog een stuk voor ons busje uit: een inmiddels beproefde methode om van het landschap te genieten en nog meer dieren en planten waar te nemen. Het weer jaagt ons echter af en toe de beschutting van wat grotere struiken in: het zou vandaag droog zijn volgens het weerbericht, maar volgens mij regent het rond de Kaap iedere dag van het jaar. Uiteindelijk zullen we het rond Kaapstad dan ook geen hele dag droog hebben, blijkt later.

Tet heeft het vóór de bus uitlopen een beetje letterlijk opgevat. Na een half uur is ze uit het zicht verdwenen. Nadat verder iedereen in de bus is gestapt, gaan we naar haar op zoek. Gelukkig nemen we na een paar kilometer rijden haar inmiddels bekende vormen aan de horizon waar: gelukkig zijn we haar dus niet voorbij gereden, waar we op een gegeven moment bang voor waren.

De tocht voert ons nu naar het uiterste puntje van het National Park: Cape Point met zijn beroemde vuurtoren. Onderweg passeren we een groep Kaapse Bavianen (Kaapse Bobbejanen/Chachma Baboons; *Papio hamadryas ursinus*) met twee jongen. Bij het passeren van de bus nemen ze de nodige bedelhoudingen aan, maar we waren van tevoren gewaarschuwd om niet te voeren en zelfs al niet de ramen te openen. Dit zijn gehaaide jongens en het schijnt dat een baviaan in een bus of auto een ontzaglijke ravage kan veroorzaken aan lijf en goed.

Cape Point blijkt – wat mij betreft “helaas” – een toeristische topattractie te zijn. Met name de vuurtoren trekt veel bekijks. De vuurtoren is bereikbaar via een lange trap en via een kabelbaan. De meesten van mijn reisgenoten ondernemen de tocht op de één of andere wijze, maar mij kan het niet bekoren. Ik besluit om bij het parkeerterrein te blijven waar een uitzichtspunt over zee is. Een beetje zeevogelen dus maar, da’s ook niet verkeerd. De afstand tot zee is echter nog aanzienlijk en het zicht op zee is niet denderend. Ik zie wel een enkele zeevogel maar waag mij niet aan een zekere determinatie. Ik troost mij met de gedachte dat morgen – ijs en weder dienende – de pelagische trip op het programma staat met veel betere gelegenheden om zeevogels te bekijken.

Dan valt mijn oog op een kleine grasvlakte tussen mijn uitkijkpost en de kust. Daar lijkt een groepje antilopen te grazen. Na een blik met mijn telescoop blijkt dat het gaat om een groepje Elandantilopen (*Tragelaphus oryx*). Het mannetje van de groep is een fors beest; de naam van deze soort lijkt mij volkomen terecht. Wanneer mijn reisgenoten één voor één weer terugkeren van hun tocht naar de vuurtoren, kan ik ze op de dieren wijzen. Ook de aanwezige Roodvleugelspreeuwen (Rooivlerkspreeu/Red-winged Starling; *Onychognathus morio*) trekken veel aandacht. Menigeen besluit zijn of haar lunch met de steeds brutaler wordende vogels te delen.

Na de lunch klauteren we af naar het meest zuidelijke puntje van Cape Point. Voor een enkeling met hoogtevrees wordt het een martelgang, maar uiteindelijk bereiken we allemaal de eindbestemming. Als bewijs nemen we daar onze groepsfoto.

Het laatste deel van de dag rijden we van het Cape of Good Hope National Park naar het noordelijker gelegen kustplaatsje Kommetjie. Hiervoor slingeren we langs de kust met bij tijd en wijle mooie uitzichten, maar weinig gelegenheden om hiervoor te stoppen.

Kommetjie zelfs levert nog een groepje aalscholvers op, waaronder Afrikaanse, Kaapse en Kroonaalscholver (Kuifkopduiker/Crowned Cormorant; *Phalacrocorax coronatus*), de gebruikelijke Hartlaubmeeuwen (Hartlaubse Meeu/Hartlaub’s Gull; *Larus hartlaubii*) en Grote Kuifsterns, een groepje Afrikaanse Zwarte Scholeksters, een paar opgewonden Smidsplevieren (Bontkiewiet/Blacksmith Plover; *Vanellus armatus*) en zowaar een Kleine Zilverreiger (Kleinwitreier/Little Egret; *Egretta garzetta*) en een Bonte IJsvogel. Het begint langzaam aan donker te worden: tijd om naar huis te gaan.

Erik Eggenkamp

24 augustus 2005

Constantia > Simonstown > Pelagische trip > Constantia
Constantia > The Boulders > Kirstenbosch > Constantia

Het dagverslag van deze dag is opgedeeld in een “zeevaarders”- en een “landrotten”-verslag. Hieronder eerst het zeevaardersverslag.

Vandaag staat voor een aantal deelnemers de pelagische trip op het programma. Door omstandigheden is er slechts gelegenheid op de boot voor zeven personen. Gisteravond is al geïnventariseerd wie per sé met de trip meewil; het deelnemersveld is als volgt: Jopie, Ben, Hans, Maria, Iet, Henk en ik. Voor deze mensen is het vandaag vroeg op: 5.30 uur.

De immer opgeruimde Tony, onze chauffeur, brengt ons met het busje naar Simonstown, de meest zuidelijke havenplaats van de Kaap. Het is nog behoorlijk mistig, maar eenmaal aangekomen bij de haven is de mist redelijk opgetrokken.

Op de kade drentelen we wat rond (ik zie daar nog een Kaapse Kwikstaart en een groepje Roodvleugelspreeuwen) en al gauw komt onze zeegids opdagen, Barry "Shearwater" Ross. Hij begeleidt ons naar de boot, waarmee we de zee op zullen gaan. Het is inderdaad een klein boot, niet veel ruimer dan voor 7 personen, althans in de kajuit.

Om 7.30 uur varen we "het zeegat uit" (joo-hoo and a bottle 'o' rum). Het eerste uur – zolang we nog op The False Bay varen – is de zee redelijk rustig en is het op het achterdekje naar omstandigheden aangenaam toeven. Iedereen staat op het dek, het zonnetje schijnt en al varend langs The Boulders zien we de pinguïnkolonie. We zien ook een aantal exemplaren Zwartvoetpinguïns (Brilpikkewyn/African Penguin; *Spheniscus demersus*) vlak bij onze boot op- en weer onderduiken op een behoorlijke afstand van de kust. Nu is pas echt goed te zien hoe deze vogels zijn aangepast aan een leven op volle zee, fascinerend! Vervolgens varen we langs het Cape of Good Hope Nature Reserve, waar we gisteren hebben verbleven, en we zien de vuurtoren.

Dan passeren we Cape Point, het zuidelijkste puntje van de Kaap de Goede Hoop. Oceanografisch gezien betreden we nu de Atlantische Oceaan (daarvoor zaten we nog op de Indische Oceaan). Het is direct te merken: de golfslag wordt behoorlijk ruw. De afgelopen dagen heeft het op zee behoorlijk gestormd en hoewel het weer nu mooi is, blijkt de zee de storm nog niet te hebben verwerkt. Het verblijf op het achterdek is vanaf nu dan ook het beste te vergelijken met een ritje op een rodeostier op de kermis: terwijl het bootje op- en neerdeint op de golven, rolt het ook van links naar rechts. Ik moet mij met beide handen vasthouden aan de reling. In gedachten dank ik Ben, die mij heeft overgehaald om mijn onafscheidelijke telescoop deze keer thuis te laten; ik zou daar op zo'n bootje niets aan hebben, volgens hem. Hij kon niet meer gelijk hebben; ik ben al blij dat ik af en toe één hand kan vrijmaken om mijn verrekijker te hanteren. De scheepsmaat, die de schipper begeleidt, houdt een oogje in het zeil. Hij heeft het lichaam van een gelouterde marinier en ziet eruit alsof hij ieder moment gereed is om wie er ook overboord zou slaan, achterna te duiken, hetgeen in ieder geval op mij geruststellend werkt.

Na een half uurtje zijn onze zeegids, Henk en ik nog de enige aanwezigen op het achterdek. Af en toe worden we bezocht door Jopie, Martha en Iet, die zich zeer kranig verweren. Hans en Ben blijken erg veel last te hebben van de ruwe tocht. Maar de zeevogels laten zich bij tussenposen goed zien; soms zo dicht langs de boot vliegend dat ze met het blote oog zijn te determineren. Fotograferen zit er helaas niet in. Nou ja, dan maar gewoon genieten: het is allemaal best spectaculair voor wie nog niet op het zuidelijk halfrond op zee is geweest.

Barry Ross legt mij uit dat de verschillende soorten zeevogels rond de Kaap de Goede Hoop op zee verschillende zones bevolken. Gedurende de eerste paar zeemijlen – nog in zicht van de kust – zien we vele honderden Kaapse Aalscholvers en Kaapse Jan-van-Genten en de nodige Grote Kuifsterns en Kaapse Meeuwen (Grootswartrugmeeu/Cape Gull; *Larus vetula*). Ook zien we een paar keer een Kaapse Zeeleeuw (Cape Fur Seal; *Arctocephalus pumilio*) opduiken.

Na een periode van rust – althans wat vogels betreft; het bootje houdt geen moment op met "stampen"- komen de stormvogelachtigen acte de presence geven. Het begint met een groep van circa 50 Grauwe Pijlstormvogels (Malbaartjies/Sooty Shearwaters; *Puffinus griseus*) en een flink aantal Witkinstormvogels (Bassiaans/White-chinned Petrels; *Procellaria aequinoctialis*). Een Subantarctische Grote Jager (Bruinroofmeeu/Subantarctic Skua; *Stercorarius an-*

tarticus) vliegt langs. Dan doemt vanuit de verte de eerste albatros op: een Witkapalbatros (Bloubekalbatros/Shy Albatross; *Thalassarche cauta*) trekt zoveel bekijks dat zelfs de zeezieken de kajuit verlaten om een blik op de imposante vogel te werpen. Hij vliegt vlak langs de boot.

Groot en klein laat zich zien: van de Witkapalbatros en de Zuidelijke Reuzenstormvogel (Reusenellie/Southern Giant Petrel: *Macronectes giganteus*) tot het Wilsons Stormvogeltje (Geelpootstormswael/Wilson's Stormpetrel; *Oceanites oceanicus*) ter grootte van een flinke huismus. Een groep van circa 30 Kaapse Stormvogels (Seeduifstormvoëls/Pintado Petrels; *Daption capense*) biedt een fraai aanblik.

Het weer op zee is inmiddels wat minder fraai geworden. Aanvankelijk lukt het onze "skipper" nog om langs de buien te laveren, maar om 10.45 uur besluit hij na overleg met Barry en Jopie terug te keren; het wordt nu toch wel behoorlijk donker op zee. We zijn zo ongeveer 20 zeemijl uit de kust.

De terugtocht is zo mogelijk nog ruwer, omdat we nu ook tegen de wind in varen. Nieuwe soorten levert de terugtocht niet meer op; het is nu 'meer van hetzelfde'. Eerder dan gepland – zo rond 14.00 uur – stappen we weer op de kade: in ieder geval een ervaring rijker. We bedanken Barry en de schipper en snellen naar het dichtstbijzijnde café om een stevige borrel te pakken. Na een half uurtje krijgen zelfs de zeezieken hun vertrouwde kleur weer terug. Het is nu wachten op de chauffeur die ons zal komen ophalen met de bus.

Erik Eggenkamp

En dan nu het "Landrottenverslag":

Goed weer, maar nog een ruwe zee. De niet zeevarenden kiezen een ander programma. Met z'n zessen worden we door Tony om 9.00 uur naar Kaapstad gereden. We komen in de file, waardoor het schema iets in de war wordt gestuurd voor de Kirstenboschgangers. We worden vóór Two Oceans afgezet. Het aquarium is mooi, goed verzorgd en educatief. De grote bassins voor zeeroofdieren en het Kelpwoud zijn indrukwekkend. Er is poppenkast met vissen, er zijn tastkisten enz. In een grote lichte ruimte is een lang tastbassin, waar twee vrijwilligsters van alles opvissen, uitleg geven en laten voelen. Bij microprojectie via een videoscherm wordt uitleg gegeven over plankton, de tentakeltjes van zeeëgels enz.

Om 12.45 uur worden we opgehaald en rijden naar Kirstenbosch, waar de groep wisselt. We rijden door, via Muizenberg naar Boulders. Tony loopt met ons mee naar het nieuwe bezoekerscentrum en de ingang van de pinguïnkolonie. Via twee boardwalks loop je door het duingebied, waar de Zwartvoetpinguïns rondlopen en in hun kuiltjes zitten. Er zijn borden met uitleg over hun levensloop en uitleg over de uitheemse struiken (*Manitoka myopororum* en Rooikrans of *Acacia cyclops*, beide uit Australië), die te veel water wegnemen

PENGUINS

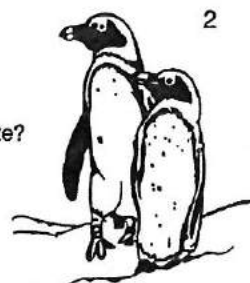
What are those dots
on the sunset sea –
Those shining bobbles of white?
It must be some penguins
returning home
To Stony Point for the night.

Tired from a long day's fishing
They're facing some further shocks:
The crash and suck of the breakers
As they struggle out on to the rocks

But what a change in those penguins
Ashore and standing upright
Like rows of neat little waiters
In immaculate black and white!

See them trotting in single file –
Webbed feet and short little legs –
To their nests under bushes and boulders
Where their mates are guarding their eggs.

Hear them calling, beaks to the sky,
With a raucous donkey bray,
So we know them as Jackass Penguins
Though they're African Penguins today.

voor de inheemse vegetatie, bovendien zijn ze erg reproductief en erg brandbaar, waardoor ze veel bosbrand veroorzaken.

Suus Houtman en Anton Schokker

25 augustus 2005

Constantia > Kirstenbosch/Table Mountain > Rondevlei > Constantia

Op de dag voordat we weer huiswaarts gaan brengen we een bezoek aan de Tafelberg. Door het wisselvalige weer heeft Jopie lang gearzeld om het op het programma te zetten. De weersverwachting is prima en we gaan er vol goede moed naar toe. Toen we er waren begon het te betrekken en de mist kwam opzetten.

Deze keer hebben we er geen last van, maar het is er wel druk en de wachttijden zijn lang. We vervelen ons niet want er is veel te zien. In bosjes voor het plein bij de ingang zien we o.a. twee Kaapse Suikervogels op een tak zitten. We genieten verder van de prachtige techniek van een ronddraaiende kabelbaan met zijn bijna reusachtige wielen, die alle bezoekers naar boven brengt. Als we eenmaal boven zijn heeft de mist ons ingehaald en beneemt ons jammer genoeg het uitzicht over de stad. Achteraf hoorden we dat er 's zomers elke 20 minuten (in de winter is dat 40 minuten) een wijziging van het weer kan zijn. Die verandering kan zo hevig en plotseling zijn dat zelfs de kabelbaan naar boven soms stil gelegd moet worden.

Ook boven op de berg kunnen er flinke tochten gemaakt worden en een paar doen dat ook. Suus en Anton blijven er de hele dag (zie hieronder), want de flora van de Tafelberg is bijzonder. De anderen wandelen rond en genieten, ondanks het feit dat de temperatuur soms te wensen overlaat. Jopie probeert nog een Oranjaborsthoeningzuiger (Oranjaborssuikerbekkie/Orange-breasted Sunbird; *Anthobaphes violacea*) op de gevoelige plaat vast te leggen en Margriet en Otto determineren nog even snel een paar nieuwe plantjes.

Als ondergetekende na een uur wat verkleumd in de restauratie aankomt, zitten daar de meesten al vrolijk te genieten van hun koffie en thee.

Na de afdaling worden Hans en Martha bij de botanische tuin in Kirstenbosch opgehaald en de buschauffeur zet koers naar het Rondevlei vogelreservaat. De zon breekt weer door en vooral de vogelaars komen weer helemaal aan hun trekken. We zien o.a. de Afrikaanse Lepelaar, Heilige Ibissen en een Bruine Krooneend (Bruineend/Southern Pochard; *Netta erythrophthalma*).

Rond 17.00 verzamelen we, halen Suus en Anton op en gaan naar Waterfront, waar Jopie ons opwacht. Die was niet meegegaan naar Rondevlei, omdat er nog een en ander georganiseerd moest worden. Ze leidde ons naar restaurant City grill en daar hebben we zoals altijd op deze vakantie weer prima gegeten.

Ben van Muyen

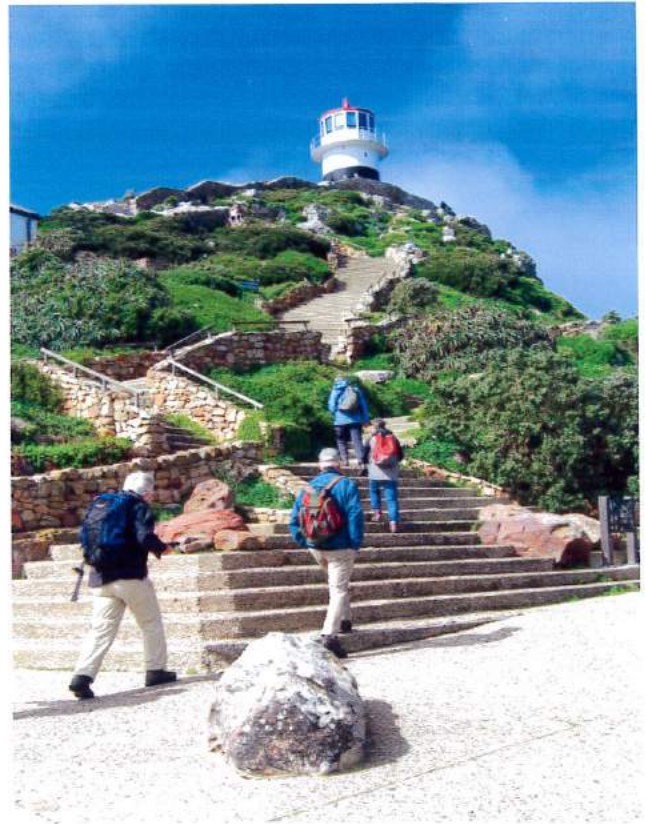
Verslag vanaf de Tafelberg

Redelijk goed weer. Om 8.00 uur ontbijt, 9.00 uur vertrek.

Het plan was: Rondevlei en eventueel daarna een trail. Bij de receptie laat Jopie bellen naar de kabelbaan van de Tafelberg; die werkt en de berg is uit de wolken. Dit is de laatste kans om daarheen te gaan, dus doen we dat. Bij een Kwikspar doen we even inkopen voor de lunch van vandaag en morgen. Onderweg zien we inderdaad de kabelbaan en het bergstation. Beneden is het druk, iedereen grijpt de kans. Jopie koopt kaartjes en dan moeten we in de rij staan; er gaan veel mensen in de draaiende gondels.

Net vóór we het bergstation bereiken rolt de mist naar beneden en is het uitzicht zo goed als verdwenen. Buiten is het 3°C en er staat een flinke wind, maar we zetten toch door. Oriënte-

Impressies van het laatste kwart van de reis (22-26 augustus)

Linksboven: Kaapse Lawaaimaker (Cape Robin-chat; *Cossypha caffra*)
Rechtsboven: vuurtoren van Cape Point (foto Anton Schokker)

Hiernaast: Kaapse Vliegenvanger (*Muscicapa adusta*)

Linksonder: *Encephalarctos altensteinii*

Rechtsonder: Bontebok (*Damaliscus pygargus dorcas*) met Struisvogels (*Struthio camelus*)

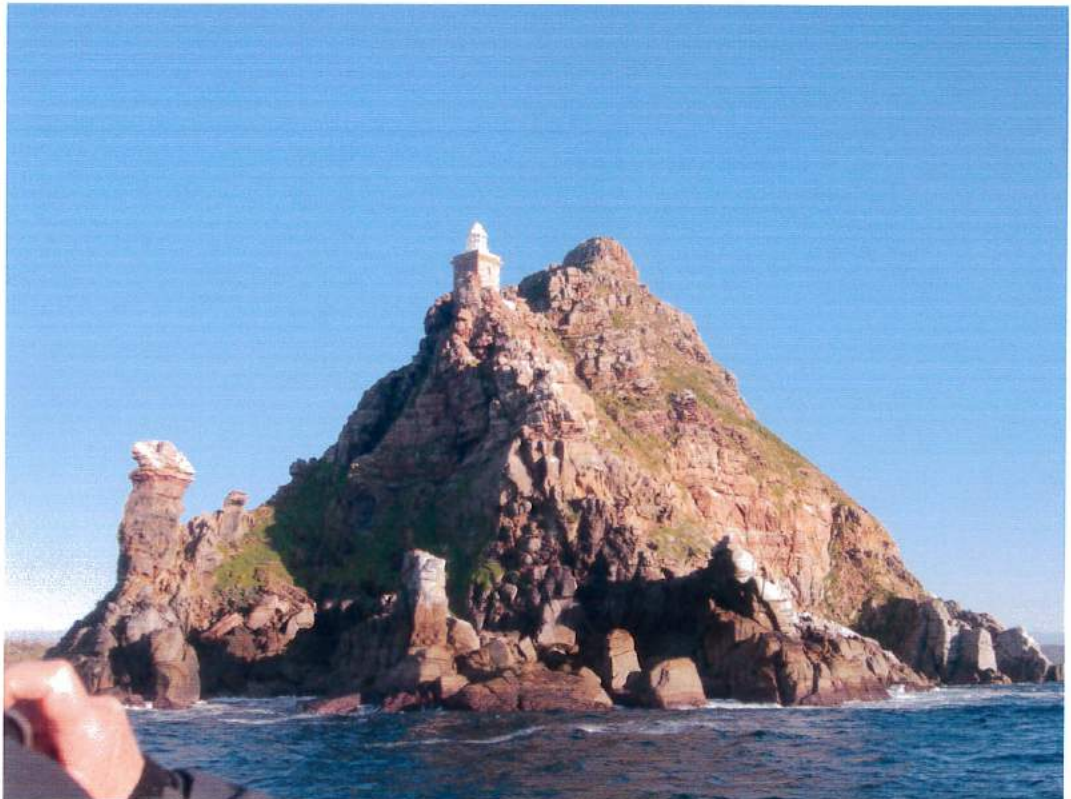

Hierboven: kabelbaan naar de Tafelberg (foto Anton Schokker)

Rechtsboven: Zwartvoetpinguïn (*Spheniscus demersus*; foto Anton Schokker)

Hiernaast: Elandantilope (*Tragelaphus oryx*)

Hieronder: Cape Point gezien vanuit zee

THE SUNBIRD PAGE

Kleine Kraaghoningzuiger (*Cinnyris chalybeus*) (foto Jopie Siskens)
←

↑ Oranjeborsthoningzuiger (*Anthobaphes violacea*)

Kaapse Suikervogel (*Promerops cafer*) ↑

↓ Emeraldhoningzuiger (*Nectarinia famosa*)

Roethoningzuiger (Namakwasuikerbekkie/Dusky Sunbird; *Cinnyris fuscus*)
←

Backcover: Vorkstaartscharrelaar (*Coracias caudatus*)

